

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Možnosti institucí veřejné správy při regulaci telekomunikačního trhu

Petr Jelínek

Bakalářská práce

2019

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Petr Jelínek
Osobní číslo: E15141
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika
Název tématu: Možnosti institucí veřejné správy při regulaci
telekomunikačního trhu
Zadávací katedra: Ústav správních a sociálních věd

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je na základě teoretické základny a poznatků z praxe analyzovat a vyhodnotit situaci v oblasti regulace na telekomunikačním trhu v České republice. Určit, jaké mají instituce veřejné správy možnosti a kompetence a rozvést diskusi nad možnými důsledky. Následně na základě zhodnocení určit možnosti regulace a navrhnout opatření vedoucí k lepšímu postavení zákazníka.

Osnova:

- Vymezení základních pojmů týkajících se zkoumané oblasti.
- Charakteristika telekomunikačního trhu v ČR.
- Analýza možností vybraných institucí veřejné správy v oblasti regulace telekomunikačního trhu.
- Vyhodnocení provedené analýzy a návrh případných opatření.

Rozsah grafických prací: –
Rozsah pracovní zprávy: 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

HENDRYCH, D. Správní věda: teorie veřejné správy. 4. aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 250 s. ISBN 978-80-7478-561-0.
HÖLZL, O., ŠVADLENKA, L. a SALAVA, D. Základní principy ekonomiky a managementu elektronických komunikací. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. 149 s. ISBN 978-80-7395-143-6.
JUREČKA, V. Mikroekonomie. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). 368 s. ISBN 978-80-247-4385-1.
MUNKOVÁ, J., KINDL, J. a SVOBODA, P. Soutěžní právo. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy mezioborové učebnice. 648 s. ISBN 978-80-7400-424-7.
POUPEROVÁ, O. Institucionální aspekty regulace médií. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). 256 s. ISBN 978-80-7552-335-8.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jan Fuka, Ph.D.
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: 3. září 2018
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2019

doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. září 2018

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. dubna 2019

Petr Jelínek

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce panu Ing. Janu Fukovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc a cenné rady. Také děkuji panu Ing. Marku Ebertovi, řediteli sekce regulace Českého telekomunikačního úřadu, za poskytnutý rozhovor a ochotu se mnou spolupracovat.

ANOTACE

Tato práce se věnuje regulaci telekomunikačního trhu v České republice a možnostem, kterými státní instituce disponují. Telekomunikační trh je rozsáhlý, proto je práce zaměřena převážně na mobilní služby. Cílem práce je na základě teoretické základny a praxe otevřít diskuzi o možnostech, které povedou k lepšímu postavení zákazníka. Závěrem je provedeno zhodnocení regulační činnosti státu a jsou navržena možná opatření ke zlepšení.

KLÍČOVÁ SLOVA

telekomunikační trh, elektronická komunikace, regulace, Český telekomunikační úřad.

TITLE

The possibilities of public administration institutions in regulating the telecommunication market.

ANNOTATION

This thesis is focused on regulation of telecommunications market in Czech republic and possibilities of state institutions. Telecommunication market is extensive, therefore paper focuses on mobile services. The aim of the thesis is to open a discussion about possibilities based on the theoretical basis and practice. The possibilities will lead to better position of customer. In conclusion, an evaluation of the state's regulatory activities is carried out and possible measures for improvement are proposed.

KEYWORDS

telecommunication market, electronic communication, regulation, Czech Telecommunication Office.

OBSAH

Úvod.....	12
1 Metodologie	13
2 Orgány veřejné správy, regulace a trh	14
2.1 Orgán veřejné správy	14
2.1.1 Správní úřady	15
2.2 Regulace.....	15
2.2.1 Regulační orgán	17
2.2.2 Rozdělení regulátorů	17
2.3 Trh.....	18
2.3.1 Velkoobchod a maloobchod	18
2.3.2 Selhání trhu	19
2.3.3 Historie telekomunikačního trhu	21
Mobilní a fixní služby	22
Rádiové spektrum a telefonní čísla	23
3 Charakteristika telekomunikačního trhu v České republice	24
3.1 Historie českého telekomunikačního trhu.....	25
3.2 Český telekomunikační trh	25
3.3 Relevantní trh.....	26
3.3.1 Relevantní trhy Českého telekomunikačního trhu.....	26
3.4 Univerzální služba	27
3.5 Kompetence a možnosti orgánů na poli regulace telekomunikačního trhu	27
Evropská komise	28
Ministerstvo obchodu a průmyslu	28
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.....	29
Český telekomunikační úřad	29
Shrnutí	29
4 Vybraná instituce veřejné správy v oblasti regulace telekomunikačního trhu	31
4.1 Český telekomunikační úřad jako regulátor	32

4.1.1	Financování.....	32
4.1.2	Organizační struktura.....	33
4.1.3	Komunikace s občany.....	34
4.1.4	Možnosti a kompetence úřadu	35
4.2	Trh a jeho specifika.....	38
4.2.1	Relevantní trh č. 8.....	39
4.2.2	Aukce kmitočtů v roce 2012.....	41
4.2.3	Novela zákona.....	43
4.3	Politika a telekomunikační trh	46
4.4	Vyhodnocení analýzy a návrh na zlepšení.....	47
	Závěr	49
	Použitá literatura	51
	Přílohy.....	57

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Diagram vyjadřující metodiku práce.....	13
Obrázek 2 - Tři pohledy na síťové odvětví	22
Obrázek 3 - Graf s počty aktivních SIM karet v letech 2000-2016	26
Obrázek 4 - Diagram organizační struktury ČTÚ.....	34
Obrázek 5 - Diagram ex-ante regulace ČTÚ.....	37
Obrázek 6 - Časová osa faktorů telekomunikační cenové revoluce	44

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Rozpočet ČTÚ v letech 2014-2018	32
Tabulka 2 - Rozdělení rádiového spektra pro 1. kolo aukce v roce 2012.....	42

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

3G	Třetí generace bezdrátových systémů
5G	Pátá generace bezdrátových systémů
CEPT	Konference evropských správ pošt a telekomunikací
ČR	Česká republika
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EDGE	Enhanced Data rates for GSM Evolution
ES	Evropská směrnice
EU	Evropská unie
GHz	Gigahertz
GPRS	General packet radio service
GSM	Group special mobile
HSPA	High-speed down-link packet access
HSPA+	Evolved high speed packet access
Kč	Koruna česká
LTE	Long Term Evolution
MHz	Megahertz
mld.	Miliarda
MMS	Multimedia message service
MNO	Mobile network operator
MVNE	Mobile virtual network enabler
MVNO	Mobile virtual network operator
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
Sb.	Sbírka
SIM	Subscriber identity module
SMS	Short message service
UMTS	Universal Mobile Telecommunication System
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

ÚVOD

Telekomunikace a s ní spojený trh je časté politické i mediální téma dnešní doby, které se objevuje v různých časových periodách. Vzhledem k tomu, že se jedná o trh využívající rádiové spektrum, tedy síťové odvětví, je potřeba regulačních zásahů ze strany státu. Cílem práce je na základě teoretické základny a poznatků z praxe analyzovat a vyhodnotit situaci v oblasti regulace na telekomunikačním trhu v České republice. Dále má práce zjistit, jaké mají instituce veřejné správy možnosti a kompetence a rozvést diskusi nad možnými důsledky. Na základě zhodnocení poznatků budou určeny možnosti regulace a současně navržena opatření vedoucí k lepšímu postavení zákazníka.

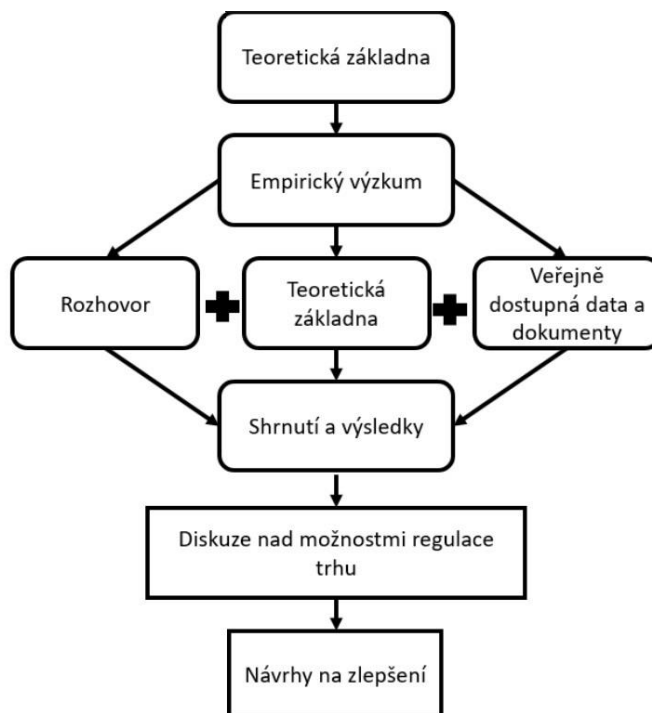
Práce je rozdělena do čtyř kapitol. Nejdříve je popsána metodologie práce. V druhé kapitole jsou uvedeny základní pojmy, tedy důležitá je charakteristika státních orgánů, které vykonávají činnosti za stát. Pro tuto oblast existují specializované orgány. Následuje pojem trh a trh telekomunikací. Třetí kapitola charakterizuje telekomunikační trh v České republice, popisuje jeho krátkou historii. Na tomto základě práce představuje systém, který funguje a prodělal za posledních 20 let několik zásadních změn. Změny přímo či nepřímo ovlivnil stát svojí politikou vnitřní nebo mezinárodní. Čtvrtá kapitola otevírá praktickou část práce, která se zabývá vybranou institucí veřejné správy v oblasti regulace telekomunikačního trhu, tedy Českým telekomunikačním úřadem, a to formou empirického výzkumu. Charakteristika Českého telekomunikačního úřadu, jeho postavení na trhu, analýza konkrétního příkladu cenové revoluce z let 2011-2013 a vliv politické moci na telekomunikační trh poslouží jako podklad pro závěrečnou část spolu s návrhy na zlepšení. Nedílnou součástí je diskuze, která vede k možnostem, jimiž stát, případně státní orgán, může zlepšit postavení zákazníka.

1 METODOLOGIE

Práce je vedena kvalitativním přístupem. Podle Jana Hendla. „Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“ (Hendl, 2012, s. 15)

První dvě části práce jsou zpracovány na základě rešerše literatury a informací z webových stránek. Vymezení pojmů probíhá převážně z odborných zdrojů. Čtvrtá kapitola je praktickou částí. Na základě empirického výzkumu je analyzován zvolený správní úřad Český telekomunikační úřad. Jako metoda získávání dat je polo-strukturovaný rozhovor. Vyhodnocená data jsou využita spolu s dokumenty a daty jako podklad pro analýzu. Tento typ rozhovoru zajišťuje, že tazatel probral všechna předpřipravená témata zájmu, ale zůstane mu dostatek volného prostoru pro doplňující otázky. Výsledek analýzy poslouží jako podklad pro závěrečnou část, která povede k možnostem zlepšení postavení zákazníka na trhu (Hendl, 2012).

Postup bude probíhat podle následujícího diagramu:

Obrázek 1 - Diagram vyjadřující metodiku práce

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Hendl, 2012)

2 ORGÁNY VEŘEJNÉ SPRÁVY, REGULACE A TRH

První kapitola se věnuje pojmům, které jsou stěžejní pro následující práci. Jedná se o oblasti trhu a veřejné správy, konkrétněji zaměřené na strukturu trhu, organizační rozdělení ve veřejné správě a pro podtrhnutí důležitosti také mírně historie telekomunikací. Proto tato část čerpá z odborné literatury, článků a z webových stránek.

2.1 Orgán veřejné správy

Každá organizovaná činnost vykonává svoji funkci prostřednictvím přiřazeného subjektu, jenž je nositelem, vykonavatelem a zodpovědným subjektem. Veřejnou správu vykonávají státem oprávněné subjekty veřejné správy nebo orgány. Zvolený Český telekomunikační úřad (dále jen „ČTÚ“) se zřizuje „jako ústřední správní úřad pro výkon státní správy ve věcech stanovených tímto zákonem, včetně regulace trhu a stanovování podmínek pro podnikání v oblasti elektronických komunikací a poštovních služeb“. (Česko, 2005; Hendrych, 2016, s. 65)

Nositeli jsou subjekty, jimž jsou přiděleny určité organizované úkony. Pro tuto činnost je daná osoba¹ zodpovědná, ovšem pouze v rozsahu, jaký stanovuje výkon její funkce. Tímto principem se řídí i veřejná správa České republiky. Její práva a povinnosti určuje právní řád České republiky. Stát, popřípadě další osoby, které jsou stanoveny v právním řádu, je nositelem veřejné správy disponující právy a povinnostmi. (Hendrych, 2014, s. 134)

Rozlišují se na:

- státní správu,
- správu vykonanou jinými subjekty, a to na základě decentralizace.

Nositeli tedy mohou být:

- stát,
- veřejnoprávní korporace,
- veřejné ústavy a podniky,
- právnické a fyzické osoby v soukromoprávním smyslu.

Vykonavatelem státní moci je orgán, jenž vytváří bezprostředně požadované úkony jménem nositele, tudíž nejčastěji státu. V Managementu platí tři zásady, které jsou platné i pro veřejný sektor (Plamínek, 2005, s. 63; Hendrych, 2016, s. 66):

- poskytnout činnost, jenž se vyžaduje,

¹ Pozn.: Fyzická i právnická osoba

- starat se o své zdroje a
- poskytování specifických zdrojů.

Nejčastějším organizačním subjektem je úřad, konkrétně správní úřad, o kterém hovoří i Ústava ČR ve článku 79. Jedná se například o ministerstva, báňský úřad, ČTÚ a další. Zmiňované instituce jsou úřady, které mají delší trvání a jsou vytvořeny za účelem poskytování veřejných služeb. (Česko, 1992; Hendrych, 2014, s. 13)

Pravomoc a působnost jsou dva podobné termíny, které je potřebné rozlišovat. Ovšem i pro samotné nositele a vykonavatele může být občas komplikované určit, zda je v místě způsobilý konat svoji moc. Působností se myslí okruh úkolů orgánu, které vymezuje zákon. Pravomocí jsou myšleny právní prostředky, jimiž disponují a mohou vykonávat pomocí nich zadané úkoly. (Hendrych, 2016, s. 74-75)

2.1.1 Správní úřady

Správní úřady jsou zřízeny pouze zákony a jedná se o přímý nástroj moci výkonné, jenž plní státem stanovené funkce a úkoly. Řídí je většinou jedna osoba. Jednat v rozsahu působnosti mohou zákonem určené fyzické osoby. Jeho působnost a pravomoci jsou taxativně vymezeny v zákoně. Jedná se vždy o určitou část veřejné správy, výkonné moci, kterou stát přenáší na daný orgán. Organizační uspořádání se řídí nejen právními normami ale také normami interními. (Hendrych, 2016, s. 67-68)

Jedná-li se o nezávislý správní úřad pro výkon státní moci, pak má mimořádné a speciální postavení mezi organizacemi subjektů veřejné správy. Jejich financování je sice závislé na státním rozpočtu, ovšem politická moc ani vláda nemá kompetence jakýmkoli způsobem zasahovat do jejich činnosti. Jejich pravomoc je nejčastěji v oblasti sankcí, rozhodování a dozoru. V hierarchii veřejných orgánů proto stojí mimo klasickou organizační soustavu, konkrétně jsou označeny jako další ústřední správní úřady. (Hendrych, 2014, s. 250)

2.2 Regulace

Regulace je zapojení nadřazeného subjektu, jenž má zájem o vytvoření fungujícího, organizovaného prostředí, ovšem za stanovených pravidel. Jedná o „*veškeré nástroje, instituce a procesy, jejichž prostřednictvím státu ovlivňuje chování občanů, organizací apod.*“ (Hrabcová, 2006, s. 127) Institucí se rozumí regulátor, jenž má kompetence k ingerenci. Mezi hlavní nástroje se řadí právní normy, kodexy, motivační a stimulační pobídky. Regulací jsou tvořena

nejen obecná pravidla, která většinou nastavuje moc zákonodárná nebo nejvyšší stupeň moci výkonné, ale také vydávání individuálních konkrétních aktů, povolení či koncese, registrace či správní dozor nad dodržováním stanovených pravidel. Při zjištění nedodržení povinností mají instituce možnost sankcí. (Pouperová, 2016, s. 21-22)

Regulace trhu je silný a komplikovaný zásah do práv a je nezbytné, aby státní regulace byla regulací kvalitní. Proto existují principy kvalitní regulace. Již od roku 1995 existuje seznam doporučených otázek od Rady OECD, které vedou ke zkoumání a vyhodnocování samotné podstaty, zda je regulace vhodná či jak je kvalitní. Znějí (Hrabcová, 2006, s. 127):

1. *“Je problém správně definován?”*
2. *Je činnost vlády odůvodnitelná?*
3. *Je regulace nejlepší formou zásahu?*
4. *Existuje právní základ pro regulaci?*
5. *Jaká je vhodná úroveň státní (veřejné) správy pro zásah?*
6. *Je užitek plynoucí z regulace alespoň v rovnováze s náklady?*
7. *Je rozdělení dopadů ve společnosti transparentní?*
8. *Je regulace jasná, konzistentní, srozumitelná a přístupná pro uživatele?*
9. *Měly všechny zainteresované strany příležitost uplatnit svoje názory?*
10. *Jak bude dosaženo dodržování regulace?”*

Nejdůležitější otázka je třetí. O tom, zda je potřeba regulační zásah do určitého odvětví hovořila Jana Fustová ve stejném roce ve svém článku *Regulace a regulátoři*. Vznik a zamýšlení regulace vyžaduje podmínky pro ospravedlnění vzniku regulatorního rámce, vzniku institutů a nástrojů. Zdůrazňují se hlavně tyto skutečnosti (Fürstová, 1996):

1. V síťových odvětvích je charakteristický přirozený monopol. V případě, kdy v odvětví působí jediný provozovatel, uspokojí poptávku za nejnižší náklady. Není totiž efektivní budovat více technických infrastruktur či unikátní sítích, než je potřeba. Tyto faktory vylučují samoregulaci.
2. Jedná-li se o neskladovatelné produkty či služby, které jsou ihned spotřebovávány. Vzhledem k napojení na infrastrukturu poskytovatele, je obtížné pro zákazníky měnit dodavatele.
3. Neexistují substituty, je veliký veřejný zájem, anebo se jedná o nepostradatelný produkt nebo službu.

2.2.1 Regulační orgán

Orgán, který se specializuje na regulaci, je ten, kterému byla svěřena určitá autoritativní opatření právním řádem. Jedná se o regulační funkci státu. Tato činnost může být přidělena buď orgánům, které jsou součástí hierarchie veřejné správy (jako jsou například ministerstva, krajské či obecní úřady) nebo orgánům specializovaným, jenž byly zřízeny speciálně pro regulační činnost. (Pouperová, 2016, s. 37)

Pro některé oblasti je stanoven požadavek, aby orgán vykonával svoji působnost nezávisle. Je tomu tak hlavně z důvodu ekonomického nebo sociopolitického. Většinou jde o sektor, kde je obava ze zneužívání a manipulování společností (např. sběr, zpracování a šíření informací a podobně) nebo o oblasti přirozených monopolů (např. telekomunikace, energetika a podobně). Ovšem i u pojmu „nezávislý“ orgán předpokládáme politické rozhodnutí, protože takový orgán vznikl právě na základě takového rozhodnutí. Občas je nezávislost nařizována Evropskou unií formou směrnic a prostřednictvím požadavků členským státům. (Pouperová, 2016, s. 37-39)

2.2.2 Rozdělení regulátorů

Orgány, které mají na starosti regulaci určitého sektoru lze rozdělit následovně:

- Orgán státu
 - o nezávislé správní úřady jako součást moci výkonné po institucionální stránce
 - o orgán je postaven stranou mimo základní složky státní moci (moc výkonná, soudní a zákonodárná)
- Jiné veřejné orgány
 - o samospráva
 - o přenesená působnost státní správy

Důležitým faktorem jsou vztahy daného orgánu, zejména kdo je gesčním orgánem, financování orgánu nebo organizační začlenění (Pouperová, 2016, s. 37-41).

Další formou kategorizace je hledisko časové, a to konkrétně ex-post a ex-ante regulace.

Ex-ante regulace (neboli „očekávané či zamýšlené“) je regulace sektoru, jejímž cílem je vytvořit soutěžní prostředí až do doby plné konkurence. Tedy je vykonávána do budoucna tzv. pro futuro. (Slovník cizích slov, ©2005-2019; Ebert, 2019)

Ex-post regulace (neboli „po skončení, dodatečně, pozdě“) je soutěžně-právní regulace. Využívá se především právo hospodářské soutěže a v případě jejího porušení nastoupí způsobilý orgán. Ten sjedná nápravu, zejména jedná-li se o nekale-soutěžní jednání, zneužívání postavení

na trhu, kartelové dohody a podobně. (Slovník cizích slov, ©2005-2019; Sedláčková, 2015, s. 17 a 46)

Z hlediska telekomunikačního trhu jsou důležité oba pohledy. Avšak praktická část se bude zabývat ex-ante regulací, kterou vykonává ČTÚ. Jedná se totiž o jednu ze tří možných regulací tohoto správního úřadu na poli telekomunikací.

2.3 Trh

Trh je místo střetu kupujícího s prodávajícím. Místo, které má svá pravidla, zvyky, podoby atd. Může mít fyzicky hmatatelnou podobu, jako jsou tržnice či obchody, ale mohou jím být i virtuální prostory jako jsou webové stránky či telefonní nabídky. Definice trhu je důležitá zejména proto, že telekomunikační trh patří mezi významné ekonomické oblasti. Jedním z důvodů je vývoj mobilních zařízení, která se stala nepostradatelnou součástí téměř každého člověka, a která využívají mobilních služeb na telekomunikačním trhu. Při regulaci trhu však musí existovat rozumný vztah mezi nástroji regulace, stanovenými cíli, veřejným zájmem a základními právy. (Horecká, 2015; Jurečka, 2018, s. 52-53)

2.3.1 Velkoobchod a maloobchod

Stát má možnost regulovat pouze na velkoobchodní úrovni. Je důležité rozlišit velkoobchodní a maloobchodní trh. (Ebert, 2019)

Velkoobchod je ta část trhu, na níž firmy přeproductávají služby či zboží dalším firmám, ať už za účelem komerčním nebo prodejem. Velkoobchodní firmy jsou často firmy s vysokým rozpočtem, efektivitou či sortimentem. Maloobchodníci dávají přednost právě těmto firmám před výrobcí z důvodu obsáhlého sortimentu. Plyne z toho krátká časová prodleva mezi výrobou a prodejem. Velkoobchodníci často přejímají rizika, která jsou spojena s dopravou a skladováním a poskytují užitečné informace o maloobchodních trzích. (Kuzněcov, 2013)

Mezi maloobchod se řadí konečný prodej služeb a zboží a veškeré aktivity, které jsou s tím spojeny. Maloobchod pružněji reaguje na změny na trhu a zákaznické potřeby, ale oproti velkoobchodu zde nejsou veliké bariéry pro vstup na trh. Rozdíly mezi těmito dvěma obchody je v marketingu a propagaci, rozpočtu firem a zákaznické základně. (Kuzněcov, 2013)

2.3.2 Selhání trhu

Na trhu občas dochází k selháním trhu. Jedná se o druh trhu, který není schopný se sám regulovat tzv. neviditelnou rukou trhu. O té se zmiňuje poprvé Adam Smith ve svém díle, které je pokládáno za základ moderní ekonomie, *Pojednání o podstatě a původu bohatství národů*. Neviditelná ruka trhu je mechanismus, jenž zajišťuje regulaci konkurenčního boje směřující k neoptimálnějším výsledkům, což v trhu, který má omezený prostor pro konkurenci, je potřeba zajistit zainteresováním nadřazeného subjektu. (Smith, 2001)

Selhání trhu je tedy nerovnováha v ekonomickém systému, a proto je potřeba zásah státu. To má za následek následující úlohy státu (Mikušová Meričková, 2014, s. 23):

- jistá subvence státu v oblastech, u nichž je předpoklad efektivní alokace zdrojů v tržním mechanismu,
- regulace trhů, z důvodu vzniklé nedokonalá konkurence a neschopnosti samoregulace
- státní podpora v případech externalit,
- vytvoření řešení při problémech s důchodovou nerovností,
- zajištění právní ochrany

Trhy, které se nemohou sami regulovat, reguluje vláda. Jedná se o regulační funkci státu, a tím snižuje monopolní prvky a externality. „*Vládní regulace by měla především chránit spotřebitele, kteří se vzhledem k vysokým transakčním nákladům na informace nemohou chránit sami.*“ (Tržní selhání, 2018) Dalšími funkcemi jsou funkce alokační, redistribuční, stabilizační a legislativní. (Mikušová Meričková, 2014, s. 23-24)

Tržní systém nefunguje vždy ideálně a příčiny selhávání trhu mají za následek vznik případů selhávání, které se snaží stát svými zásahy napravovat. Tím však narušuje neviditelnou ruku trhu. Jedná se o optimalizaci alokace zdrojů, které jsou vzácné. „*To znemožňuje tržnímu mechanismu zabezpečit maximální množství výstupů.*“ (Mikušová Meričková, 2014, s. 24) Úkolem státu je zajistit efektivní alokaci vzácných zdrojů a snažit se přiblížit Paretovu optimu.

„*Příčin mikroekonomických selhávání je mnoho. Mezi nejtypičtější patří:*

- *nedokonalá konkurence,*
- *kolektivní statky,*
- *externality,*
- *nedostatek informací.*“ (Mikušová Meričková, 2014, s. 24)

Je potřeba také definovat nedokonalou konkurenci. Ta je důležitá pro telekomunikační trh, který je oligopolním trhem hlavně z důvodu, že na trhu síťových operátorů je omezený počet možných podnikajících subjektů, tzv. MNO. Pojem dokonalá konkurence je myšlena situace,

kdy na trhu je veliký počet převážně malých a podobně silných hráčů, kteří vyrábějí stejnorodé produkty s možností snadné substituce. Nedokonalou konkurencí se myslí naprostý opak takového teoretického ideálu. Mezi hlavní příčiny patří různé bariéry, tajemství, úspory z rozsahu a podobně. Ovšem v běžné praxi se lze setkat většinou pouze s prvky těchto forem, tedy se situací mezi dokonalým monopolem a dokonale konkurenčním prostředím. (Horecká, 2015; Jurečka, 2018, s. 102; Mikušová Meričková, 2014, s. 102; ČTÚ, 2018) „Mezi základní formy nedokonalé konkurence na straně nabídky patří:

- *monopol,*
- *oligopol,*
- *monopolistická konkurence.*“

(Mikušová Meričková, 2014, s. 103)

Oligopol vzniká v momentě, kdy v tržní struktuře působí pouze malý počet konkurujících subjektů – soutěžitelů. Z toho plyne, že mají velké podíly na trhu. Součástí takového trhu je dále velká vzájemná závislost, která vede k podobnému ekonomickému chování subjektů a může vést i k podobným výsledkům. V takovém trhu dochází buď ke koordinaci cen anebo k cenové válce. Jako další častý jev je obtížný vstup na trh. (Jurečka, 2018, s. 231-232)

Tedy situace na trhu telekomunikací podle výše uvedené definice je oligopolem. Telekomunikační trh je rozdělen na operátory mobilní sítě (tzv. MNO) mající svoji síťovou infrastrukturu, na virtuální operátory (tzv. MVNO), kteří si síť pronajímají a operátory MVNE, jenž mají pronajatou síť od MNO a přeprodávají ji menším subjektům. Z pohledu MNO se jedná o oligopol, protože v tržní struktuře působí malý počet hráčů – tři, respektive čtyři, z čehož jeho tržní podíl je zhruba 93 % na trhu. O podobném chování na trhu zde také není pochyb, alespoň tomu nasvědčují často podobné ceníky. Vstup na trh jako síťový operátor je možný pouze ve chvíli, kdy se uvolní a draží vhodné rádiové frekvence, což se od vstupu třetího operátora (dnešní Vodafone) stalo pouze jednou. (Ebert, 2019; Munková, 2012, s. 9)

Oligopolní trhy se cenově koordinují následujícími čtyřmi formami (Jurečka, 2018, s. 235-236):

- *„kartelovými dohodami*
- *cenovým vůdcovstvím*
- *barometrickou tvorbou cen*
- *paralelní tvorbou cen*“

Paralelní tvorba cen zde jistě funguje. Jasným důkazem byla „cenová revoluce“ v roce 2013, když oba operátoři nastavili po pár dnech téměř totožné ceny svých tarifních balíčků, čímž se dále ukázala vysoká vzájemná závislost. (Kůžel, 2019)

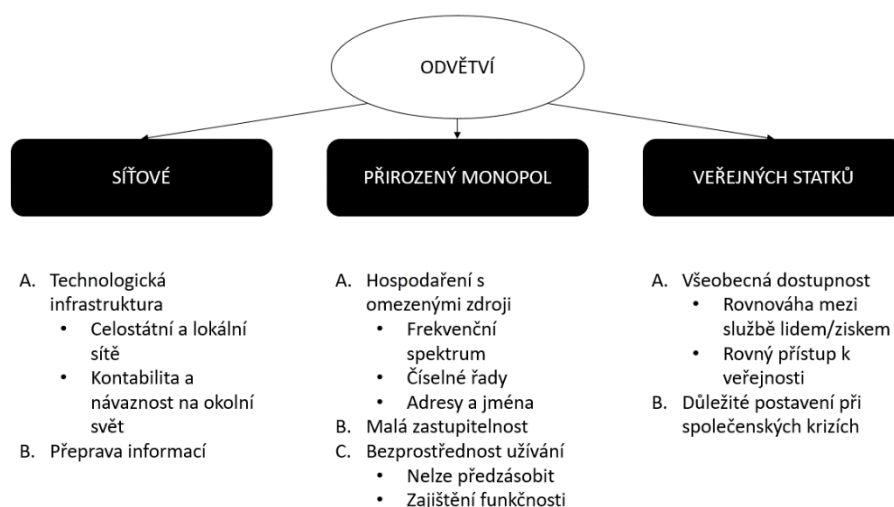
2.3.3 Historie telekomunikačního trhu

Trh se zaměřením na komunikaci existuje už celá staletí. Již v roce 1693 nechala vytvořit Alžběta Anglická poštovní službu *Listovní úřad Anglie a Skotska*. Tato služba byla monopolem a jednalo se o užitečný politický nástroj ke kontrole kolonizací. Dále se trh vyvíjel přes telegraf až k telefonům. V této oblasti se obchoduje již přes 300 let. Za posledních 20 let se telekomunikační trh proměnilo radikálním způsobem. Bylo potřeba mnoho změn a nových pravidel. To vše v závislosti na technickém pokroku. Role státu zde vždy byla silná. Využívání moci, kontrola nad územím, politická prestiž, to jsou jen některé faktory, které vedly k držbě privilegia (Hölzl, 2008, s. 53).

Telekomunikace se skládá ze dvou slov: tele neboli daleko a komunikace neboli dorozumění. S ohledem na stále větší používání elektronických zařízení se používá také pojem elektronická komunikace. Pojem znamená předávání si informací mezi vysílacím místem a místem, které informaci přijímá. Proces předávání se nazývá „přenosová cesta“ a více těchto cest značí „komunikační síť“, ve které se vyměňují informace datové, hlasové či obrazové (Šimíček, 2015, s. 1).

Základní normou pro liberalizaci elektronických komunikací se stala smlouva Světové obchodní organizace *Všeobecná dohoda o obchodě ve službách*, která zaručovala zahraničním investorům vstup na jejich trh. Dohodu podepsalo 69 členských států. (Hölzl, 2008, s. 22)

Telekomunikace je jeden úseků „sítového odvětví“ a jako takové je součástí infrastruktury každého státu. Dále se pro tento sektor používají názvy jako „odvětví s přirozeným monopolem“ nebo „odvětví veřejných statků“. To záleží, z jakého pohledu se na tuto část národního hospodářství nahlíží. Jedná se o oblast sociální, technologickou i ekonomickou. (Hölzl, 2008, s. 19)

Obrázek 2 - Tři pohledy na síťové odvětví

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Hözl, 2008)

Z uvedeného vyplývá povinnost státu v zajištění pravidel pro danou službu v přijatelné podobě, a to z pohledu veřejnosti, podnikatelů ale rovněž pro stát samotný. Zjednodušeně se dá říci, že telekomunikace je přeprava informací za pomoci technologie využívající vzácné zdroje a s veřejným zájmem o službu. (Hözl, 2008, s. 22)

Mobilní a fixní služby

Mobilní operátoři poskytují v oblasti telekomunikací zejména služby mobilní a fixní. Mobilní služby jsou poskytovány v rámci sítí GSM, 3G, LTE a postupně se rozvíjí také 5G, síť páté generace. Mobilní operátoři poskytují tyto sítě a jednotlivá zařízení, jako je například mobilní telefon, informace transformují a dekodují pro digitální podobu, kterou chápe běžný uživatel. Za tyto služby se platí paušální částkou nebo tarifem (Totková, 2013, s. 27). Jedná se například o následující služby:

- Mobilní volání zahrnuje zasílání SMS zpráv a volání, což jsou základní funkce telefonních přístrojů. Operátoři si konkurují v cenách tarifů a paušálů, v množství volných minut, cenou volání za minutu a podobně.
- Internet poskytuje možnost připojit se k síti internet a přenášet na ní data prostřednictvím rádiových frekvencí v technologiích EDGE, HSPA+, LTE nebo LTE Advanced. Rychlost služby závisí na síle signálu, zvolené službě, technologii a mnoha dalších faktorech. V zásadě se poskytují dva typy: mobilní internet a internet v mobilu. Mobilní internet je služba, kdy zákazník využívá pouze službu internetu na své SIM kartě, která

je využívána pro počítače a tablety. Internet v mobilu je jedna ze služeb na SIM kartě (O2, 2019).

- Roaming představuje využívání sítí zahraničních operátorů, tzn. volání a přijímání hovorů ze zahraničí a využívání sítí v zahraničí. Občané Evropské unie telefonují za stejné ceny, jako jsou ceny domácí na základě směrnice EU. Tato služba však neslouží jako trvalý roaming a měla by sloužit pouze pro příležitostné cestování (Roaming v EU, 2019).
- Existuje množství dalších nadstavbových služeb, jsou jimi například kontrola auta (Car control), otevírání garážových vrat či notifikační SMS. (Totková, 2013, s. 27)

Fixními službami jsou služby, které jsou napevno zabudovány v budovách. Na základě identifikátoru, který je ke každé budově přidělen, je možné zřídit si pevnou přípojku. Mezi služby poskytované fixní přípojkou se řadí například (Totková, 2013, s. 28):

- Volání z pevné linky poskytuje přístup k pevné komunikační síti. Umožňuje volání vnitrostátních hovorů na česká telefonní čísla s českou předvolbou.
- Internet pomocí fixní sítě poskytuje širokopásmové služby.
- Digitální televize či faxová komunikace.

Rádiové spektrum a telefonní čísla

Mobilní služby jsou poskytovány v rámci rádiových frekvencí, které vysvětluje zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. Jedná se o prostor, kterým se rozumí elektromagnetické vlny v rozmezí kmitočtů od 9kHz do 3000 GHz. Česká republika aplikovala Plán přidělení kmitočtových pásem, který je sjednán Mezinárodní telekomunikační unií. Určuje, komu mohou být kmitočty přiděleny a za jakým účelem. Dalšími mezinárodními institucemi, které nastavují pravidla, jsou Evropská komise a Konference evropských správ pošt a telekomunikací neboli CEPT. (ČTÚ, 2018)

Pro správu a regulaci tohoto prostoru je využíván ústřední správní orgán. Ten pro účely mobilních služeb zpravidla využívá pásmo v rozmezí 300 MHz až 3400 MHz. Nejedná se ovšem pouze o nákup rádiového spektra, ale také o jeho správu a nákup přístrojů pro vytvoření infrastruktury – ústředěn a podobně. Pro potřeby mobilních služeb se využívají následující frekvence (ČTÚ, 2017, s. 24):

- I. 450 MHz – slouží pro NMT služby, které byly používány dříve (tzv. 1G)
- II. 800-1800-1900 MHz – GSM se využívají pro mobilní služby (tzv. 2G)
- III. 2000 MHz – UMTS neboli 3G digitální signál, který nahrazuje GSM

IV. 800, 900, 1800, 2100 a 2600 MHz – nejnovější síť LTE-advanced, která se v ČR chlubí jedním z nejlepších pokrytí

V. 3500 MHz – 5G síť, dražba frekvencí je plánována pro rok 2019 a její nasazení v roce 2020.

Rádiové spektrum, které je základní složka pro využívání telekomunikačních služeb, by se dalo považovat za společný zdroj nebo smíšený statek, jenž stát alokuje, reguluje a pronajímá. Tedy rádiové vlny se řadí mezi ovzduší, vodstvo či dálnici. (Jurečka, 2018, s. 349; Mikušová Meričková, 2014, s. 63)

Další omezenou skutečností, která je regulována, jsou kombinace čísel. V České republice dochází ke správě telefonních čísel na národní úrovni. Každý podnikatel, který zajišťuje veřejnou síť nebo poskytuje služby elektronických komunikací, na základě žádosti obdrží číselný plán, který má možnost využívat. Česká republika využívá systém devítimístného čísla, který poskytuje dostatečný prostor pro budoucí využívání. Předvolba pro Českou republiku je +420 xxx xxx xxx nebo lze využít formát 00420 xxx xxx xxx. (Šimíček, 2015)

3 CHARAKTERISTIKA TELEKOMUNIKAČNÍHO TRHU V ČESKÉ REPUBLICĚ

Trh telekomunikací je trhem, který se týká v dnešní době téměř každého občana. Jedná se zejména o služby volání, SMS a mobilního internetu. Tyto služby jsou doplněny dalšími, jako je například převedení čísla, volání do zahraničí, MMS a podobně. Na tomto poli je veliké množství poskytovatelů. Ovšem je důležité rozdělit tyto subjekty na MNO, MVNO a také MVNE. Nejdominantnějšími subjekty MNO jsou konkrétně (ČTÚ, 2017; Ebert, 2019):

- T-mobile Czech republic a.s.
- Vodafone Czech republic a.s.
- O2 Czech republic a.s.

Mezi MNO se rovněž řadí virtuální operátor Nordic telecom, který „na vlastní síti 3,7 GHz poskytuje vysokorychlostní internetové připojení vzduchem na doma využívající technologii 5G s šířkou pásma 80MHz. V pásmu 420 MHz má vlastní LTE síť určenou na specializované služby pro firemní segment a státní správu. Na síti O2 poskytuje služby mobilního internetu (technologie LTE) a bezdrátové pevné linky (technologie fix-GSM). Mobilní hlasové služby a zároveň mobilní hlasové a datové služby ve standardu GSM/UMTS jako mobilní virtuální operátor na síti T-Mobile.“ (Nordic, 2019)

3.1 Historie českého telekomunikačního trhu

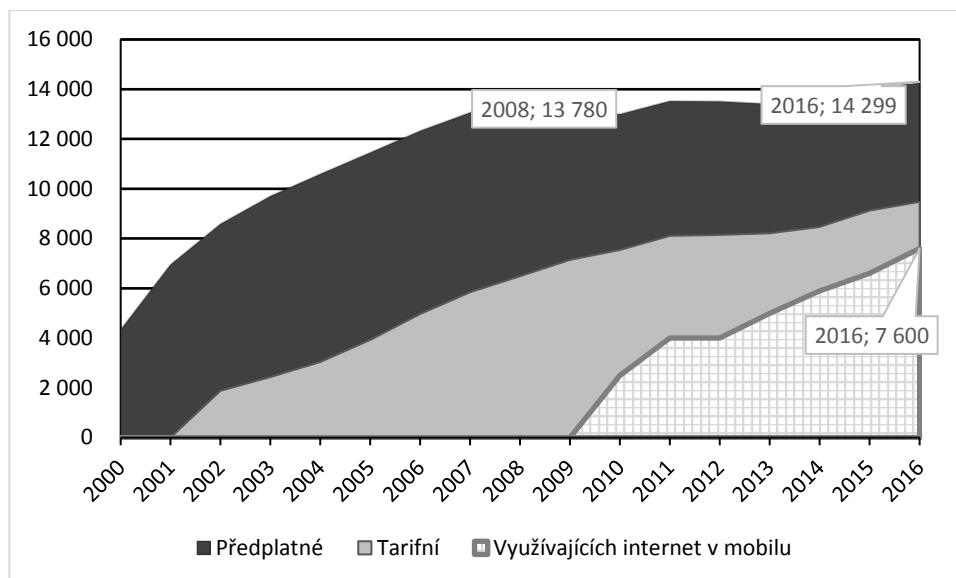
Začátek mobilních sítí v České republice se datuje do září roku 1991, kdy společnost Eurotel zahájila první komerční síť tzv. NMT, pro své radiotelefony. Od června roku 1996 byly spuštěny služby v síti GSM. Zároveň přišel nový operátor Peagas pod společností Radiomobil, který znamenal snížení cen služeb a radikální snížení cen mobilních zařízení. (Mana, 2017)

K dalšímu pokroku v oblasti telekomunikačního trhu došlo v roce 2000, když na trh vstoupil třetí operátor pod názvem Oskar, firma Český mobil. Poprvé se také uskutečnil videohovor v síti 3G. Tato síť se v Česku budovala velmi dlouhou dobu a postupně se rozvíjela technologie GPRS. Tyto sítě představovaly budoucnost v nacházejících letech. V roce 2002 byl Pegas přejmenován na T-mobile, ale minoritním vlastníkem zůstává stále Radiomobil. V roce 2005 odkoupila španělská Telefónica majoritní většinu Českého telecomu. Ve stejném roce se již Oskar mobil stává součástí konglomerátu Vodafone a 1. února 2006 se stává firmou Vodafone Czech republic. (Tomek, 2006; Vodafone, 2006)

Dalším milníkem byla léta 2004-2005, kdy byla zavedena technologie EDGE u všech tří operátorů v rozmezí několika měsíců. Od té doby se výrazné změny těchto subjektů neudály kromě změn ve vlastnictví firem. (Tomek, 2006)

3.2 Český telekomunikační trh

Výše zmíněné historické milníky měly za následek posunutí trhu kupředu. V následujících letech zmínění operátoři změnili několikrát majitele i názvy. Níže je graficky znázorněn vývoj v počtu SIM karet v letech 2000-2016. Tento vývoj je rozdělen na předplatné a tarifní SIM karty a jejich součet dává celkový počet. Dále je znázorněna datová řada SIM karet, které využívaly internet. U tohoto údaje jsou dostupná pouze data od roku 2010.

Obrázek 3 - Graf s počty aktivních SIM karet v letech 2000-2016

Zdroj: Vlastní zpracování dle (ČTÚ, 2018)

V roce 2016 žilo na území ČR podle Českého statistického úřadu 10.578.820 obyvatel, tedy na 1 obyvatele 1,36 SIM karet. Z toho plyne, že jediná možnost, jak operátoři mohou získávat nové zákazníky je přechod od konkurence. (ČSÚ, 2017, s. 5; Ebert, 2019)

3.3 Relevantní trh

Relevantním trhem se definuje trh nebo jeho část, ve kterém dochází ke zneužívání dominantního postavení. Přesné definice si stanovují státy samy. V České republice jej definuje zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Definici lze rozdělit na dvě části. První se týká pohledu posuzování kartelových dohod. Jedná se o to, že zákazy „se nevztahuje na dohody, které neumožní soutěžitelům vyloučit hospodářskou soutěž na podstatné části trhu zboží.“ (Česko, 2001) Z pohledu spojování hráčů na trhu je určen absolutní ukazatel, a to výše obrátu v Kč. Zákon o ochraně hospodářské soutěže v ustanovení § 2 odst. 2 definuje relevantní trh jako „trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemné.“ (Česko, 2001) Tato práce se ovšem zabývá regulací telekomunikačního trhu, který má dva způsoby definování relevantního trhu. Buď jej určí Evropská komise, nebo jej pomocí testu tří kritérií definuje ČTÚ. (Munková, 2012, s. 215-220; Ebert, 2019)

3.3.1 Relevantní trhy Českého telekomunikačního trhu

ČTÚ definoval na základě doporučení od Evropské komise v roce 2018 čtyři relevantní trhy. Ty jsou podrobeny pravidelně analýzám, neméně však jednou za tři roky. Úřad zjišťuje, jak

jsou dané trhy efektivně konkurenční. Výsledky analýz jsou uveřejněny jako opatření obecné povahy. Jedná se o trhy, které jsou vhodné pro ex-ante regulaci a jsou trhy velkoobchodními, což je základní pravidlo. Jsou jimi (Česko, 2016):

- Terminační trhy fixní a mobilní sítě neboli trh ukončení volání (trhy č. 1 a 2)
- Zpřístupnění infrastruktury sítě v pevném místě (trhy č. 3a a 3b)
- Služby bitstreamu neboli poskytování vysokorychlostního datového toku (trh č. 4)

Pro účely této práce byl zvolen terminační trh mobilních sítí, pro který je nastavena cenová regulace a to tak, aby nebyla za ukončení hlasového volání maximální částka vyšší než 0,248 Kč za minutu bez DPH. Jedná se o velkoobchodní trh a pro koncové zákazníky se výše této regulace promítá v nákladech jejich operátorů. Vztahuje se totiž na příchozí volání z jiných sítí (Česko, 2016).

3.4 Univerzální služba

Jedná se o malý počet služeb, které jsou stejně přístupné všem koncovým zákazníkům za stejných cen, kvalit a podmínek. Tato služba je definována také evropskou směrnicí o univerzální službě a implementována do zákona o elektronické komunikaci. Jedná se situaci, kdy ČTÚ je schopný nařídít operátorům poskytnutí taxativně vyjmenovaných služeb jako jsou například přístup služeb pro zdravotně postižené osoby, služby veřejně dostupných telefonních automatů atd. (ČTÚ, 2018)

3.5 Kompetence a možnosti orgánů na poli regulace telekomunikačního trhu

Pro telekomunikační trh je obzvlášť důležitý vztah mezi trhem na straně jedné a státem jakožto subjektem, jenž si nárokuje frekvence rádiového spektra, tedy prostory, které jsou stěžejní pro podnikání na tomto trhu a který je také pronajímá. Na poli regulace se pohybují čtyři základní instituce:

- Evropská komise
- Ministerstvo obchodu a průmyslu, popř. Vláda ČR
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- Český telekomunikační úřad

Výše uvedené jsou dva správní úřady, ČTÚ a ÚOHS a dvě organizace, které nejsou součástí veřejné správy nýbrž moci výkonné a zákonodárné. (Ebert, 2019)

Evropská komise

Pro Evropskou unii je oblast elektronických komunikací rovněž důležitá. Nasvědčuje tomu snaha o sjednocení trhů. I proto Evropská komise, která je výkonným orgánem, vydala Evropský regulační rámec, jenž se skládá z pěti směrnic mající za cíl harmonizovat pravidla pro regulaci sítí a služeb v telekomunikacích. Tato pravidla také stanovila úkoly a pravomoci jednotlivých regulátorů. Směrnice byly implementovány do zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o elektronických komunikacích“). Konkrétně se jedná o těchto pět směrnic (ČTÚ, 2018):

- Směrnice 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice);
- Směrnice 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení (přístupová směrnice);
- Směrnice 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice);
- Směrnice 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě);
- Směrnice 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o ochraně soukromí).

Komise pravidelně přezkoumává jejich dodržování. Dalším přímým regulatorním opatřením je *Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 531/2012* ze dne 13. června 2012 o roamingu ve veřejných mobilních komunikačních sítích v Unii. Toto nařízení stanovilo pravidla pro maloobchodní roamingové služby. V praxi je tento zákon interpretován tak, že volání v Evropské Unii je za stejnou cenu jako volání ve své zemi. (ČTÚ, 2018)

Ministerstvo obchodu a průmyslu

Na národní úrovni moc výkonnou vykonává Ministerstvo průmyslu a obchodu, které vytváří koncepce, strategie a národní plány pro rozvoj trhu. Zároveň vytváří normativní pravidla a prováděcí normy. Plně spolupracuje s ČTÚ a jeho Odbor elektronických komunikací vykonává povinnosti a kompetence stanovené zákonem o elektronických komunikacích. Jedná se například o Národní plán rozvoje sítí NGA a Strategii rozvoje zemského digitálního televizního vysílání. Tyto zprávy popisují konkrétní případy a navrhují případné strategie pro budoucí roky. (MPO, ©2005-2019)

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Dalším ústředním orgánem České republiky je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Jeho postavení je vymezeno zákonem č. 271/1996 Sb. o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Sídlí v Brně a jedná se o nezávislý orgán. Hlavními úkoly jsou (Česko, 2001):

- vytváření a ochrana podmínek hospodářské soutěže,
- dohled na veřejné zakázky,
- kontrola zneužívání významné tržní síly,
- koordinace a monitorování veřejné podpory.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže řídí předseda, který je jmenován prezidentem ČR na funkční šestileté období. ÚOHS vykonává ex-post regulaci, která se zabývá probíhajícím protisoutěžním jednáním na trhu. Jeho pravomoci v této oblasti jsou zejména v oblastech zakázaných dohod a zneužívání dominantního postavení na trhu. Nápravu sjednává formou deliktů jako jsou zákazy či pokuty. Nemá ovšem možnost, jakkoliv regulovat trh telekomunikací do budoucna ani měnit jakékoli normy. Tuto možnost mají jiné instituce. (Tiskové oddělení ÚOHS, 2012)

Nejčastější proviněním, které zmiňovaný úřad řeší, jsou zakázané dohody mezi velkými podnikatelskými subjekty na trhu. Například dne 22. prosince 2016 stanovil pokutu ve výši 99 085 000 Kč dvěma mobilním operátorům, O2 Czech republic a.s. a Vodafone Czech republic a.s., za protisoutěžní jednání ve *Smlouvě o propojení*. Případně ÚOHS může pokutovat za malou informovanost zákazníků, provozování kartelu a další obdobné protisoutěžní jednání. (Tiskové oddělení ÚOHS, 2012)

Český telekomunikační úřad

V neposlední řadě je potřeba se zaměřit na ČTÚ, který je úřadem vykonávajícím regulaci ex-ante telekomunikačního trhu, telefonních čísel a rádiového spektra. Práce se ČTÚ bude věnovat v následující kapitole, která otevře praktickou část. V rámci ní bude provedena diskuze nad možnostmi a důsledky regulace.

Shrnutí

Telekomunikační trh je velmi rozmanitý a specifický trh. Historicky je důležité zdůraznit, že se jednalo o monopolní strategickou oblast, což do jisté míry přetrvává, ovšem již z pohledu

pro-zákaznického, nikoliv vojenského či mocenského. Jelikož se jedná o trh se vzácnými zdroji, je potřeba regulace, a to v míře takové, aby

1. zákazníci byli spokojeni cenou i kvalitou,
2. firmy měly prostor pro rozvoj a zisk,
3. stát a Evropská unie, aby svými zásahy, tedy regulacemi a nařízeními, co možná nejpřirozeněji udával směr.

Je třeba mít na paměti, že se každý stát řídí i nadnárodními normami, které přijal a z toho důvodu trh telekomunikací je nejen kompatibilní po celé zeměkouli, ale řídí se velmi podobnými pravidly a je podobně koncipován. Tyto normy určují směřování nejen českého trhu, nýbrž i celoevropského. Existence pravidel pro speciální situace, jako jsou univerzální služby či definice velkoobchodního relevantního trhu to potvrzují. Důležitá je spolupráce specializovaného ČTÚ s dalšími orgány jako jsou ÚOHS a Odbor elektronických komunikací, zejména pro strategické a taktické plánování celé ČR.

4 VYBRANÁ INSTITUCE VEŘEJNÉ SPRÁVY V OBLASTI REGULACE TELEKOMUNIKAČNÍHO TRHU

Pro empirický výzkum byl zvolen ústřední orgán státní správy, a to konkrétně na ČTÚ z důvodu přímého vykonavatele ex-ante regulace telekomunikačního trhu. Sběr dat proběhl formou polo-strukturovaného rozhovoru s doplňujícími daty, jako jsou normy a specializované internetové zdroje. Na poli regulace figurují z části také další orgány, konkrétně Ministerstvo obchodu a průmyslu a ÚOHS, ovšem nejedná se o vykonavatele ex-ante regulace. V případě ÚOHS se jedná o ex-post regulaci a Ministerstvo obchodu a průmyslu je gesční orgán a samozřejmě orgán, který vykonává moc výkonnou a vytváří návrh zákonů. Tyto úřady však spolupracují právě s ČTÚ, jenž se podle § 3 odst. 1 zákona o elektronických komunikacích zřizuje „jako ústřední správní úřad pro výkon státní správy ve věcech stanovených tímto zákonem, včetně regulace trhu a stanovování podmínek pro podnikání v oblasti elektronických komunikací a poštovních služeb.“ (Česko, 2005)

Podle § 2b odst. 2 zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen „Český telekomunikační úřad vykonává působnost při uplatňování, regulaci a kontrole cen poštovních služeb, včetně poštovních služeb do zahraničí, a cen za přístup k poštovní infrastruktuře. Ministerstvo nevykonává působnost při uplatňování, regulaci, sjednávání a kontrole cen v oblasti elektronických komunikací.“ (Česko, 1991)

Polo-strukturovaný rozhovor, byl veden s ředitelem Markem Ebertem. Ing. Ebert se již od roku 1993 pohybuje v telekomunikačním sektoru, v současnosti jako ředitel sekce regulace trhu. Pohybuje se již 26 let v telekomunikačním odvětví a má zkušenosti i z budování telekomunikační infrastruktury. Je osobu erudovanou v problematice regulace telekomunikačního trhu. Rozhovor byl rozdělen do okruhů (ČTÚ, 2019):

1. ČTÚ jako regulátor,
2. Trh a jeho specifika,
3. Politika a telekomunikační trh.

Na tyto okruhy se zaměří praktická část, konkrétně v subkapitolách 3.1 Český telekomunikační úřad jako regulátor, která popíše fungování úřadu. O trhu bude pojednávat kapitola 3.2 Trh a jeho specifika, která vysvětlí události nastalé v letech 2011-2013. Poslední subkapitola je 3.3 Politika a telekomunikace.

Polo-strukturovaný rozhovor obsahoval doplňující otázky, zajímavé postřehy a názory Ing. Eberta. Dále bylo připravené nahrávací zařízení v podobě tabletu a aplikace diktafon, v záloze byl připraven mobilní telefon a blok s tužkou. První kontakt mezi tazatelem a dotazovaným proběhl prostřednictvím emailu dne 25. února 2019. Dne 28. února 2019 byl uskutečněn

telefonický kontakt se sekretářkou Bulínovou a byla domluvena schůzka na 7. března 2019 od 10:00 v hlavní budově ČTÚ v Praze na adrese Sokolovská 219, Praha 9. Ve čtvrtek 7. března 2019 tazatel dorazil vlakem do Prahy v 9:05. Po seznámení tazatel požádal ředitele o svolení s nahráváním audia a vysvětlil mu cíl bakalářské práce.

4.1 Český telekomunikační úřad jako regulátor

ČTÚ je zřízen na základě zákona o elektronických komunikacích, aby hospodařil s majetkem státu a vznikl dne 1. července 2000 (MF, 2013). ČTÚ je v postavení ústředního správního úřadu, vykonává státní správu. Oblast výkonu stanovuje výše uvedený zákon. Zabývá se především regulací trhu a stanovuje podmínky pro podnikatele v oblasti telekomunikací a poštovních služeb. Spolupracuje s Ministerstvem průmyslu a obchodu na odstraňování nedostatků na oligopolním trhu telekomunikací. Vytváří vhodné podmínky pro užívání služeb pro sociálně slabé, snaží se vytvářet hospodářskou soutěž a má na starost kontrolu, přerozdělování a plánování kmitočtového spektra, které slouží jako prostor, ve kterém subjekty podnikají (Česko, 2005).

4.1.1 Financování

ČTÚ je správcem jedné celé samostatné kapitoly státního rozpočtu České republiky (ČTÚ, 2018). Největší nákladovou položkou jsou neinvestiční nákupy a platy. Dílčím cílem úřadu je pronájem rádiového spektra, a proto největší příjem je vždy ve chvílích, kdy se draží nové kmitočty. Následující tabulka sleduje skutečné příjmy a náklady od roku 2014.

Rok	Příjmy (v tis. Kč)		Náklady (v tis. Kč)		Zisk (v tis. Kč)	
	Schválený rozpočet	Skutečnost	Schválený rozpočet	Skutečnost	Schválený	Skutečnost
2014	9 517 848	9 678 454	742 030	622 939	8 775 818	9 055 515
2015	1 097 833	1 222 643	770 414	685 717	327 419	536 926
2016	2 447 294	4 372 300	1 497 507	709 322	949 787	3 662 978
2017	1 220 729	2 117 935	1 406 383	643 824	- 185 654	1 474 111
2018 (do 30. 9.)	862 490	1 057 375	1 251 680	1 670 966	- 389 190	- 613 591

Tabulka 1 - Rozpočet ČTÚ v letech 2014-2018

Zdroj: vlastní zpracování dle (MF, 2013)

Z uvedeného vyplývá za posledních pět let čistý zisk přibližně 14 mld. Kč. Největší podíl mají příjmy z aukcí kmitočtů z roku 2013, která se ovšem promítla až v roce následujícím. Tato dražba přinesla až 8,5 mld. Kč do státního rozpočtu. Na druhou stranu v roce 2017 investoval ČTÚ 1,3 mld. Kč do záležitostí pošt. Důležité zdůraznit, že kapitola ČTÚ je jednou z mála, která tvoří konstatně čistý zisk.

4.1.2 Organizační struktura

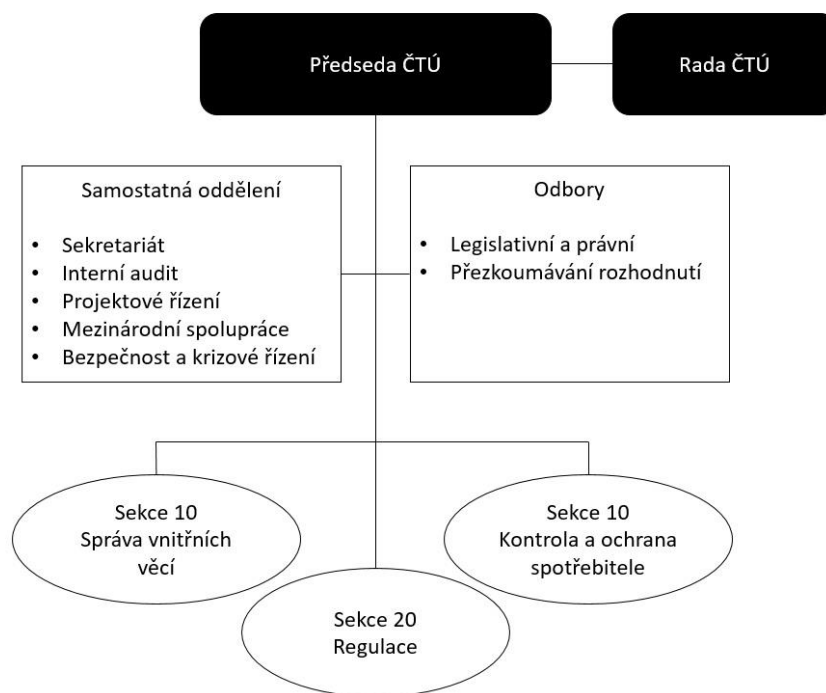
Na celý úřad se musí hledět jako na jednotný aparát. Disponuje orgány, jimiž jsou:

- předseda Rady ČTÚ,
- Rada ČTÚ,
- sekce,
- odbory a samostatná oddělení.

Jednotlivé vztahy jsou znázorněny v níže přiloženém schématu. Každý radní je jmenován do funkce Vládou ČR na návrh ministra obchodu a průmyslu. Jmenování jsou na pětileté období a každý rok je jmenován nový radní. Mezi pravomoci rady na poli telekomunikací patří (ČTÚ, 2015):

- „*schvalování statutu, plán činnosti, návrh rozpočtu, jednacího řádu, zprávy o činnosti a návrh prováděcího předpisu, dále*
- *rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutí předsedy, o opatření obecné povahy, o rozhodnutích o ceně, o stanovení podniku s významnou tržní silou*“. (ČTÚ, 2015)

Předseda rady je zvolen Vládou ČR z řad Rady ČTÚ na návrh ministra obchodu a průmyslu, a to do konce svého funkčního období, avšak na dobu nejvýše tří let. Statutárním orgánem, tedy osoba, která je oprávněna jednat jménem úřadu, je zmíněný předseda. Předseda řídí chod celého úřadu, tedy zaměstnanců, kteří jsou ve služebním poměru na základě zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě. Předseda má pravomoc vytvářet specializované komise, rozhoduje o opravných prostředcích. Dále rozhoduje ve věcech přerozdělování či odejmutí kmitočtů rádiového spektra a sporech subjektů, kteří podnikají v elektronické komunikaci. Jedná se o rozhodnutí v prvním stupni, proti němuž se mohou subjekty odvolat, konkrétně k druhostupňovému orgánu, jímž je Rada ČTÚ (ČTÚ, 2015).

Obrázek 4 - Diagram organizační struktury ČTÚ

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČTÚ, 2018)

4.1.3 Komunikace s občany

Sídlem ČTÚ je hlavní město Praha. Úřad se ovšem snaží být blíže ke spotřebitelům, a proto je po České republice 7 oblastních odborů. Hlavní centrum je v Praze, dalšími pobočkami jsou (ČTÚ, 2018):

- Hradec Králové pro oblast východočeskou,
- České Budějovice pro oblast jihočeskou,
- Plzeň pro oblast západočeskou,
- Ústí nad Labem pro oblast severočeskou,
- Brno pro oblast jihomoravskou a
- Ostrava pro oblast severomoravskou.

Podle slov Ing. Eberta jsou možnosti pro občany v telekomunikacích odborně specifické a nelze je jednoduše prodávat. Situace se ovšem mění, pokud se o tento trh zajímají média. Dále tvrdí: „Nicméně my máme vlastní regionální pobočky. Vydáváme pravidelné výroční zprávy (na webových stránkách). Tam jsou části, které jsou specificky pro-spotřebitelsky zaměřené

a na základě rozhodovací praxe, jsou vydávána doporučení, jak se má zákazník bránit a podobně. Samozřejmě pokud vidíme na trhu problém, typicky to byli „šmejdi“, kteří nabízeli změnu operátora a chodili za zákazníky, tak vydáváme tiskovou zprávu na webu a také spolupracujeme s médii, že se to tam snažíme promovat v médiích. Děláme také komunikační akademii.“ Tyto akademie slouží ke školení starých či handicapovaných občanů a slouží pro osvětu pro-spotřebitelských práv. Využívají ke komunikaci sociální sítě a webové stránky, na kterých jsou přístupné rady, doporučení, formuláře, zprávy, brožury a podobně. (Ebert, 2019)

Snaha zde je zřejmá, modernizovat chod úřadu a spolupracovat s občany. Existuje několik základních komunikačních nástrojů, které je vhodné zmínit (Kupka, 2013):

- Média – Úřad má snahu komunikovat, a nejen s médii, názorný důkaz je poskytnutý rozhovor.
- Internet – Webové stránky jsou koncipovány moderně a jednoduše s jednoznačnými názvy v legendách. Dalším pozitivním poznatkem je fungování na síti Twitter.
- Informační středisko a přímá komunikace s veřejností – Snaha o informovanost a školení zde funguje také. Ovšem záleží na způsobu propagace, frekvenci, množství školicitelů, škále občanů.
- základní prezentační tiskoviny – Vydávání periodik a prozákaznických brožur se stalo automatické, a to nejen v elektronické podobě, ale i v papírové podobě, kterou je možnost získat na pobočkách.

4.1.4 Možnosti a kompetence úřadu

Možnosti, kterými ČTÚ disponuje je více. Jsou vypsány v zákoně o elektronických službách, ovšem dle zjištění jsou téměř všechna propojena a závislá na administrativním procesu. Formou všeobecného oprávnění vydává úřad podmínky využívání rádiových kmitočtů. *„Všeobecné oprávnění je opatření obecné povahy Úřadu, které stanoví podmínky výkonu komunikačních činností vztahující se na všechny nebo na určité druhy sítí a služeb elektronických komunikací a na provozování přístrojů. Úřad je oprávněn vydat všeobecné oprávnění k zajišťování sítí elektronických komunikací a přiřazených prostředků, k poskytování služeb elektronických komunikací, k provozování přístrojů a k využívání rádiových kmitočtů, pro které není třeba udělit individuální oprávnění k využívání rádiových kmitočtů.“ (ČTÚ, 2018)* Toto oprávnění vzniklo za účelem konkretizace neurčitěmu počtu osob a řadí se mezi správní akty. Další možnost, kterou využívá je opatření obecné povahy. Toto oprávnění je také abstraktní správní akt. Tento úkon vznikl s cílem větší efektivity, protože před finálním vydáním tohoto opatření je

30denní lhůta pro vyjádření námitek nebo připomínek dotčených osob nebo osob, které úřad jako takové určí. Úřad poté musí námítky zpracovat a odůvodnit ve svém zveřejnění (Hendrych, 2016, s. 122; 127).

Regulace komunikačních činností je jmenovitě vypsána v zákoně o elektronické komunikaci v hlavě III REGULACE KOMUNIKAČNÍCH ČINNOSTÍ v následujících dílech (Česko, 2005):

1. *„Komunikační činnost a podnikání*
2. *Všeobecné oprávnění*
3. *Správa rádiového spektra*
4. *Radiokomunikační účet*
5. *Správa čísel*
6. *Univerzální služba*
7. *Analýza relevantních trhů a určení podniku s významnou tržní silou*
8. *Ceny a regulace cen“*

Z těchto dílů jsou patrné možnosti pro regulaci. Konkrétně přímým nástrojem, který pocítí zákazníci je pouze regulace cen. V praxi se ovšem jedná o daleko komplexnější systém a díly 2, 7 a 8 spolu a s regulací ex-ante úzce souvisejí (Česko, 2005).

Na základě otázky z rozhovoru s Ing. Ebertem trhu lze nejlépe pochopit celý princip, jak ČTÚ postupuje, jeho možnosti a kompetence.

„Z pohledu nástrojů je to ex-ante regulace. Tzn. na základě regulace jsme oprávnění vydávat nápravná opatření podnikům, které označíme jako podniky s významnou tržní silou. Tzn. rozhodnutím úřad může nařídit, aby poskytovaly nějakou zpravidla velkoobchodní službu, nebo například umožnily přístup do své vlastní sítě (to je ovšem také v podobě velkoobchodního produktu). Můžeme rozhodovat za jakých cenových a kvalitativních podmínek to bude.“ ČTÚ může také nařídit referenční nabídky pro snazší vyjednávání mezi síťovými operátory a firmami, které chtějí velkoobchodní nabídky využívat a poskytovat služby zákazníkům. *„Jedná se o formu transparentnosti, která umožňuje úřadu zajistit, že každý zájemce bude vědět dopředu, za jakých podmínek o to může požádat.“* Další možností je cenová regulace, pro kterou úřad určí povinnost subjektům nákladového účetnictví. To je forma oddělené účetní evidence pro stanovení nákladů zaměřených služeb či produktů. Slouží ke stanovení oprávněných nákladů pro cenovou regulaci. (Ebert, 2019)

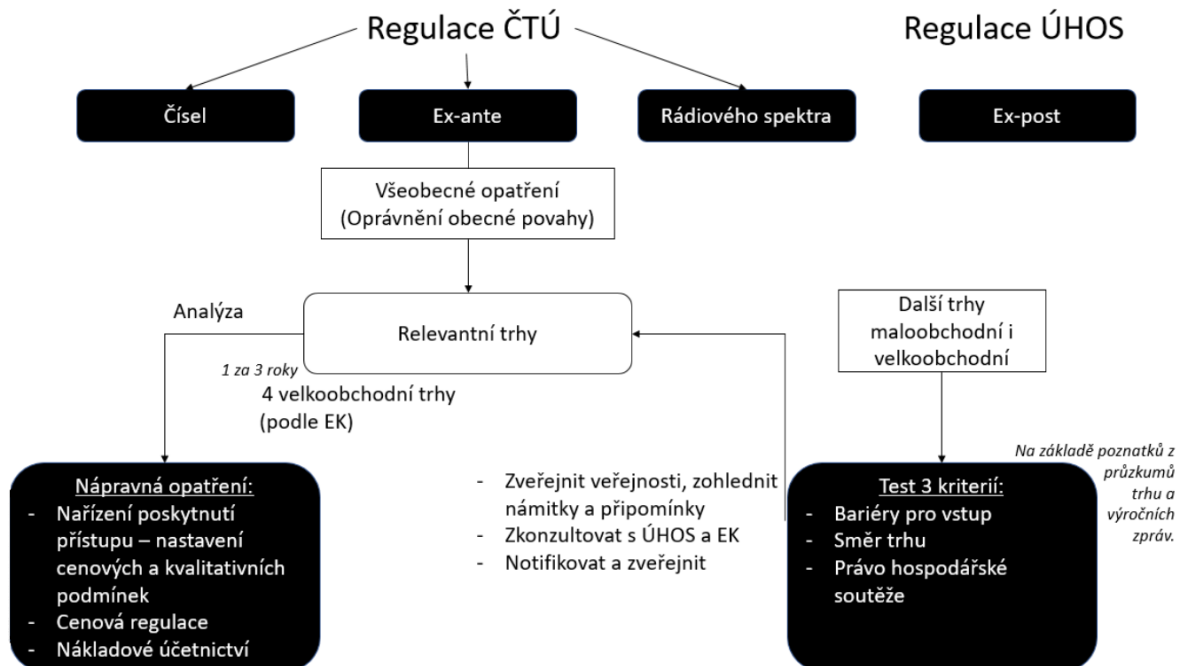
Z toho vyplývá, že pokud se nejedná o jeden ze čtyř relevantních trhů, které označila Evropská komise za trhy relevantní, úřad musí nejprve daný trh definovat a označit jej jako trh s významnou tržní silou, a to na základě testu tří kritérií. Pokud test prokáže, že daný trh má všechny tři základní nedostatky, kterými jsou:

- existence závažných bariér pro vstup,
- trh nesměřuje k efektivní konkurenci a
- právo hospodářské soutěže není dostatečné k vyřešení problému.

Trh se stane se relevantním, a tudíž možný k regulaci. Následně se musí provést analýza relevantního trhu a teprve poté lze přistoupit k přímým nástrojům neboli nápravným opatřením, kterými správní úřad disponuje. Mezi základní opatření patří:

- I. Přístup do vlastní sítě (pro velkoobchod)
 - a. a také rozhodnout za jakých kvalitativních či cenových podmínek
- II. Referenční nabídka
 - a. forma transparentnosti, díky níž zájemci vědí dopředu potřebné informace)
- III. Cenová regulace
 - a. nařízení vedení odděleného účetnictví (Ebert, 2019)

Níže je diagram, který popisuje regulaci telekomunikačního trhu. Zaměřuje se konkrétně na ex-ante regulaci, která je k dispozici ČTÚ.

Obrázek 5 - Diagram ex-ante regulace ČTÚ

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ebert, 2019)

„Podle §171 Správního řádu není tento právní institut ani právním předpisem ani rozhodnutím.“ (Hendrych, 2016, s. 136) Tato negativní definice dává možnost k efektivitě a využívání ve prospěch osob, kterých se norma bude týkat.

Z rozhovoru plyne, že možnosti a kompetence úřadu jsou dostačující k vysokým nárokům, které by mohly přijít ze strany vlády či občanů. Financování úřadu je přebytkové zejména z důvodu pronájmu rádiového spektra. Komunikace s občany se může jevit jako silná stránka, ale stále jsou možnosti, jak danou oblast zlepšit. Možností je například spolupráce s vysokými školami², nabídkami stáží a podobně. Pozitivně lze hodnotit snahu o efektivitu v rozhodovacích procesech. Volba opatření obecné povahy je zvolena správně, protože jak je výše zmíněno, existují tři pohledy na tento trh a kooperace zainteresovaných subjektů (nejen operátorů ale i zástupců zákazníků a podobně) je cestou, jak nalézt tu nejpříjemnější možnost.

4.2 Trh a jeho specifika

V listopadu 2012 přišel na trh první virtuální operátor a spustila se tím „vlna“ revoluce, která na nepružném trhu telekomunikací doposud nebyla. V roce 2013 nastoupily virtuální operátoři a 11. dubna 2013 byla další revoluce v podobě flatových tarifů, které poskytovaly neomezené služby volání, SMS a mobilní internet ve výši 3 GB za cenu 749 Kč (Peterka, 2015, s. 16). Dalším přelomovým krokem byla novelizace zákona o elektronických komunikacích, tzv. „Husákův bič na operátory.“ Jednalo se konkrétně o snížení sankce za předčasné ukončení smlouvy a na maximálně na 1/5 hodnoty sjednané smlouvy (Česko, b.r.). Podrobnou analýzou výzkumník hledá důvody a příčiny těchto změn.

ČTÚ ve své výroční zprávě z roku 2010 tvrdí: „*Významnou pozornost jsme v průběhu celého roku 2010 věnovali rovněž formulování strategie dalšího postupu ve správě vybraných částí rádiového spektra. V závěru roku jsme vládě předložili ucelený materiál s konkrétním návrhem provedení výběrových řízení na volné kmitočty. Připravovaná novela zákona umožní realizovat výběrové řízení formou aukce na přiděly kmitočtů v pásmech 800 a 1800 MHz a 2,6 GHz v souladu s vládou schválenou Strategií správy kmitočtového spektra a tím zajistit efektivní využití kmitočtového spektra, rozvoj konkurence, technologickou inovaci a podporu nabídky nových služeb vysokorychlostního přístupu k síti Internet.*“ (Výroční zpráva Českého

² Vysoké školy jsou zmíněné ve Statutu ČTÚ jako orgán, se kterým spolupracují.

telekomunikačního úřadu, 2011) Tato činnost se dá považovat za prvopočátek všeho, co následovalo - přípravy aukce kmitočtů.

Důležitost ČTÚ jako regulátora podtrhují slova Ing. Eberta, která hovoří o tom, že sice nakonec k regulaci nedošlo, avšak splnilo to svůj účel: „*Byť z pohledu mobilního trhu jsme finálně neregulovali ceny a zase musím říct, že by primárně šlo o regulaci na velkoobchodní úrovni, tedy řekli bychom typicky: virtuální operátoři, máte nárok na to, že si minutu volání koupíte za 10 haléřů. Tak to jsme neudělali, protože se ukázalo, že pod eventuální hrozbou ti operátoři začali upravovat tarify na maloobchodě a ujednávat velkoobchodní smlouvy s virtuálními operátory a již nevycházeli test tří kritérií a úřad nemohl k regulaci přistoupit, protože již neexistovaly podmínky, které se vyžadovaly. To je základní princip, který si veřejnost neuvědomuje, že existují nějaké principy a pravidla pro uplatnění regulace. To neznamena, že vysoká cena ještě není důvod pro to, aby se uplatnila regulace. Tam je vždy třeba zkoumat, proč k tomu dochází, zda je malá soutěž, a když se neprokáže, že test tří kritérií není naplněn, tak nemůžeme regulaci uplatnit.*“ (Ebert, 2019)

Zásadní je fakt, že připravovaná regulace nenastala a podmínky si MNO zvolili sami. Z toho faktu plynou dvě zásadní skutečnosti. Možnosti úřadu jsou natolik silné, že mezinárodní firmy udělají vše proto, aby přímá regulace nenastala. Druhá skutečnost je, že každý operátor si může dovolit rychlé změny cenové strategie, aniž by to zásadně ovlivnilo tržby. Následně budou analyzovány tři konkrétní události, které vedly k lepšímu postavení zákazníka v rámci zmíněné cenové revoluce.

4.2.1 Relevantní trh č. 8

Roku 2011 ČTÚ podrobil mobilní služby testu tří kritérií a výsledkem byla malá konkurence nebo také oligopol na telekomunikačním trhu. Tento trh patřil dříve mezi relevantní trhy, ovšem v roce 2008 byl sektor zrušen v domněnku, že konkurence bude dostatečná. ČTÚ učinil opatřením obecné povahy č. OOP/1/XX.2011-Y, které změnilo opatření obecné povahy č. OOP/1/02.2008-2, kterým se stanovily relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly. Opatření obsahovalo nové definování relevantního trhu č. 8 – přístup a původ volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích. (ČTÚ, 2018) Definování relevantního trhu bylo odůvodněno: „*Výsledky hodnocení situace na maloobchodním trhu hlasových volání ve veřejných mobilních telefonních sítích a za účelem podpory rozvoje konkurence a prospěchu koncových uživatelů služeb na tomto trhu v souladu*

s požadavky evropského regulačního rámce a zákona.“ (ČTÚ, 2018) Dále z tohoto maloobchodního trhu byl odvozen trh velkoobchodní – originace. Aby mohl být zadefinován, musel jej podrobit následně testem tří kritérií. Hlavními otázkami byly:

- Přítomnost velkých a trvalých překážek vstupu na trh
 - o strukturální překážky (rádiové spektrum je omezený zdroj)
 - o právní a regulační překážky (od roku 2005 nebyla poskytnuta žádná nová licence)
- Struktura trhu nesměřuje v příslušném časovém úseku k účinné hospodářské soutěži
 - o drahý přechod k jinému operátorovi
 - o na základě indexu HHI indikoval, že v následujících 3 letech není pravděpodobné, že dojde ke změně
 - o nízký vývoj cen
 - o zájem dalších subjektů, stát se virtuálním operátorem
- Uplatňování práva hospodářské soutěže samo o sobě dostatečně neřeší dotčené(á) selhání trhu
 - o Evropská komise v doporučení tvrdí „*Rozhodnutí o tom, zda nějaký trh připadá v úvahu pro regulaci ex ante, by mělo záviset na posouzení dostatečné schopnosti práva hospodářské soutěže řešit selhání trhu, která jsou důsledkem splnění prvních dvou kritérií. To znamená, že i přesto, že jsou splněna obě předcházející kritéria, trh nemusí být považován za relevantní z hlediska oprávnění použití regulace ex ante.*“ (Evropská komise, 2018), proto je toto hodnocení podloženo pouze existujícími hrozbami a problémy hospodářské soutěže

ČTÚ přisuzoval váhu také prohlášení ÚOHS, který v té době označilo tento trh za oligopol. Údaje z tohoto testu jsou z let 2010 a starších. Tudíž ČTÚ jednal celkem pružně v otázce zadefinování relevantního trhu (ČTÚ, 2018).

Závěr provedeného testu tří kritérií zněl: „*Úřad analyzoval, že na trhu vymezeném jako velkoobchodní trh přístupu a původu (originace) volání ve veřejných mobilních telefonních sítích existují vysoké a trvalé překážky vstupu, trh nesměřuje k trvalé hospodářské soutěži a uplatňování práva hospodářské soutěže samo o sobě dostatečně neřeší dotčené(á) selhání trhu.*“ a to k datu listopad 2011. (Dvořák, 2011)

Podle slov Ing. Eberta se test tří kritérií nejprve zveřejní pro veřejnou konzultaci. Dalším krokem je odborná porada s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, zaslat materiál Evropské komisi k notifikaci a teprve po tom zveřejnit „*Takto jsme to udělali v roce 2012. Na základě těchto podkladů jsme tento trh zařadili do relevantních trhů abychom na něm mohli začít dělat*

klasickou analýzu a vyšel nám poznatek, že zde je společná dominance a v rámci konzultace a dalšího projednávání operátoři přistoupili k tomu, že přišli s „flatovými tarify“ a současně otevřeli velkoobchod pro Brandsellery a následně i pro klasické služby virtuálních operátorů.“ Nastalé změny vedly ke lepšímu postavení zákazníků a odstranily nedostatky, které shledal test tří kritérií. Zmíněný test se musel opakovat, ale již neexistovaly dostatečně silné překážky na definovaného relevantního trhu. *„Do značné míry to tenkrát splnilo náš cíl, který bychom jinak řešili uložením povinností. Tím, že oni to udělali sami. Týkalo se to však primárně služeb volání a sms.“* (Ebert, 2019)

Dne 14. května 2012 byla zahájena analýza relevantního trhu č. 8. Tato analýza postoupila k připomínkovému řízení se zájmovými subjekty ke konci roku 2012 a 15. března 2013 získané informace z veřejné konzultace sdělil formou tabulky. SDĚLENÍ o vydání opatření obecné povahy analýza trhu č. A/8/3.2016-2, trh č. 8 – přístup a původ volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích bylo ovšem vydáno až 7. března 2016, v němž úřad přezkoumal soustavně data, která vedla k definování tohoto relevantního trhu a tentokrát test tří kritérií nevyšel. Tudíž nebyla možná ex-ante regulace. Odůvodněním byla změna v cenové hladině, příchod virtuálních operátorů a aukce kmitočtů. Následně byl v následujících patnácti dnech relevantní trhu č. 8 zrušen.

4.2.2 Aukce kmitočtů v roce 2012

V závislosti na zrušení digitálního pozemního vysílání se uvolnily kmitočty vhodné pro LTE síť a také dalšího MNO. Byla rozdělena na bloky A-D a pro nového hráče byl vyhrazen blok B1 1800 MHz, a to konkrétně 2x 15,6 MHz. Další podmínkou byl rozvoj sítí 4. generace, kdy soutěžitelé budou mít povinnost do 30 měsíců pokrýt téměř polovinu okresů, zejména řídké osídlených a dopravní infrastrukturu (Dršina, 2013).

Pásmo	2012	
	Bloky	Vyvolávací cena (v mil. Kč)
800 MHz	A1	800
	A2	900
1800 MHz	B1	375
	B2	5
	B3	24
2600 MHz párované	C	80
2600 MHz nepárované	D	40

Tabulka 2 - Rozdělení rádiového spektra pro 1. kolo aukce v roce 2012

Zdroj: vlastní zpracování dle (Peterka, 2015)

Aukce započala dne 12. listopadu 2012 a měla celkem 240 kol. Do prvního kola aukce se přihlásili stávající tři operátoři a firma PPF mobile services, a.s. (dále jen „PPF“), která převyšovala nabídky stávajících operátorů a byl zjevný zájem o vstup. Ukončena a zrušena dne 8. března 2013 po překonání částky více jak 20 mld. Kč. Důvod podle Ing. Eberta byl následující: „*Myslím si, že se předseda tak rozhodl, protože bylo krátce po krizi, ty peníze nebyly na trhu k dispozici ve větším objemu, takovýto projekt je poměrně nejistý.*“ (Ebert, 2019). Viditelně silná pozice předsedy ČTÚ rozhodla o kole druhém.

Avšak druhé kolo přineslo změny v podmínkách. Přestože byly odstraněny některé nedostatky a přidání dalšího bloku (blok A2) pro nové zájemce. Bylo přidáno pravidlo, které neumožňovalo jakékoliv spojení soutěžitelů během následujících sedmi let. Druhé kolo aukce mělo vyhrazené dva bloky pro nového soutěžitele, a to bloky A3 a B1. Aukce přilákala pět subjektů, síťové operátory a firmy Revolution mobile a SAZKA telecommunication. Aukce proběhla od 11. listopadu do 19. listopadu 2013 a měla jen čtrnáct kol. Dražené kmitočty si ovšem rozdělily stávající síťový operátoři a bloky B1, C a D nebyly prodány vůbec (Peterka, 2015, s. 17).

Pro skupinu PPF nové podmínky aukce nebyly přípustné, zejména z hlediska ekonomického. V tomtéž roce se španělská Telefonica v závislosti na zpřísnování telekomunikačního trhu v ČR se rozhodla k prodeji své české a slovenské pobočky. Po měsících vyjednávání v listopadu 2013 došlo k prodeji 65,9% podílu společnosti za částku 63 mld. Kč (Telefónica O2 CR a její unikátní dobrovolné rozdělení, 2019).

Všichni tři úspěšní soutěžitelé přinesly do státního rozpočtu dohromady 8.529 mld. Kč a konkrétně to byl Vodafone s částkou 3.113 mld. Kč, T-mobil s 2.614 mld. Kč a Telefónica s 2.802 mld. Kč (Dratina, 2013).

4.2.3 Novela zákona

Dalším zásahem, který přímo zasáhl do této cenové revoluce byla novela zákona o elektronických komunikacích. Ta byla předložena poslanecké sněmovně Parlamentu ČR 26. října 2012 skupinou poslanců v čele s Janem Husákem, který byl členem Hospodářského výboru poslanecké sněmovny ČR. Na úpravě této novely spolupracovali s ČTÚ (Ebert, 2019). První čtení proběhlo dne 12. února 2013 na 51. schůzi sněmovny. Dále návrh prošel rozpravou až do třetího kola, kde byl 15. března návrh zákona schválen. 20. června 2013 senát schválil návrh novely postoupil jej prezidentu republiky, který jej 10. července 2013 podepsal a ratifikoval. Operátoři měli šest měsíců na implementaci změn do svých smluv.

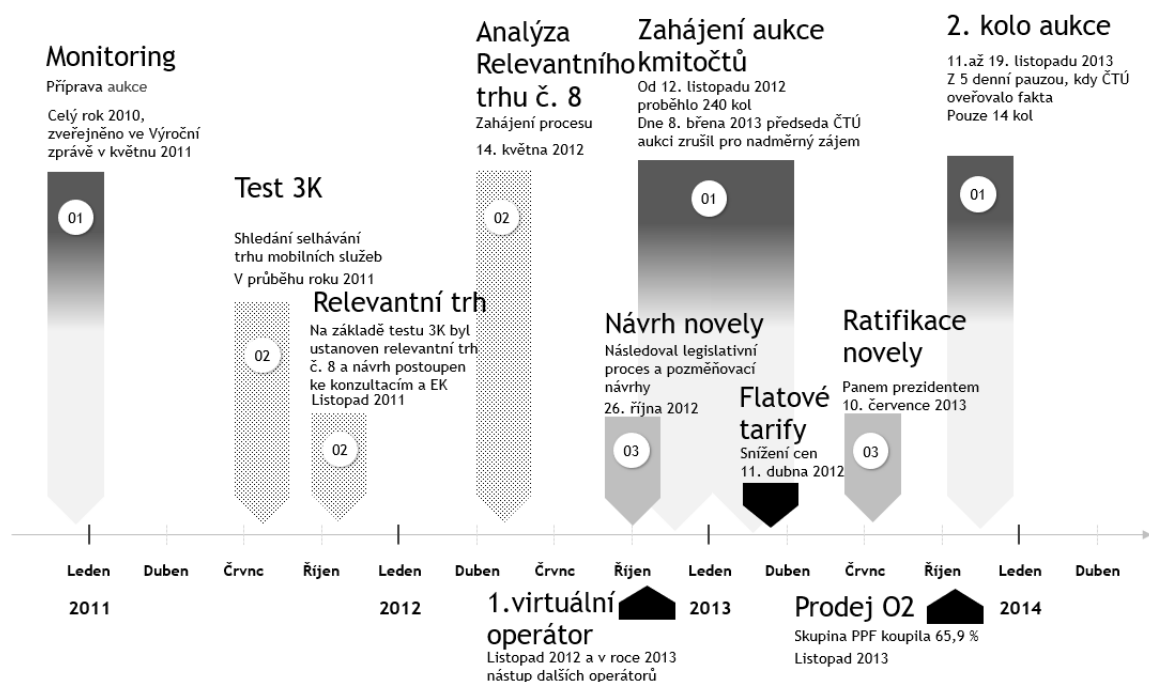
V zásadě „prozákaznická“ novela obsahovala tyto dvě nejdůležitější části že:

- *“výše úhrady v případě ukončení smlouvy před uplynutím doby trvání, na kterou je smlouva uzavřena, výpovědí ze strany účastníka nebo podnikatele nebo dohodou obou smluvních stran, přičemž výše úhrady nesmí být vyšší než jedna pětina součtu měsíčních paušálů zbývajících do konce sjednané doby trvání smlouvy, ...”*³ (Česko, 2012)
- podnikatel je povinnen informovat zákazníky ohledně automatického prodloužení smlouvy na dobu určitou a dále ho informovat o možnostech a způsobech, jak ukončit smlouvu⁴. (Česko, 2012)

Ucelený pohled na analýzu cenové revoluce znázorňuje níže připravená časová řada, která poukazuje na jednotlivé změny.

³ ustanovení § 63 odst. 1 písm. p) zákona č. 127 Sb., o elektronických komunikacích

⁴ ustanovení § 63 odst. 10 zákona č. 127 Sb., o elektronických komunikacích

Obrázek 6 - Časová osa faktorů telekomunikační cenové revoluce

Zdroj: vlastní zpracování

Všechny tyto faktory byly příčinou cenové revoluce (černě zvýrazněné body) a zásadních změn v telekomunikačním trhu. Mezi tyto změny patří příchod virtuálních operátorů, neomezené flatové tarify a prodej české pobočky firmy O2. ČTÚ bylo přímým nebo nepřímým účastníkem všech výše zmíněných kroků, tedy ex-ante regulace, regulace rádiového spektra a spolupráce novely zákona o elektronických komunikacích.

Mezi zásadní zápory řadím délku analýzy relevantních trhů. Sledovaná analýza trvala přes jeden rok. Trh se v tomto čase stihl přizpůsobit a zapříčinit změny, které vedly k přehodnocení testu tří kritérií a znovu zrušení relevantního trhu originace ke dni 7. května 2016⁵. Jako pozitivní lze konstatovat pružnost ČTÚ v případě, kdy shledal málo konkurenční maloobchodní trh mobilních služeb a během jednoho roku vypracoval test tří kritérií a nadefinoval relevantní trh. Další kroky, kterými byly veřejná konzultace a notifikace u Evropské komise, neměl možnost urychlit a trvalo dalších osm měsíců, než trh analyzoval. Od chvíle, kdy ČTÚ oznámilo analýzu nově nadefinovaného trhu, samotný trh z obavy přímé regulace zareagoval tak, že operátoři vpustili virtuální operátory do svých sítí a snížili ceny svých tarifů („flatové“ tarify). To

⁵ Zahájení analýzy bylo 14. května 2012, tedy vyhodnocení, přehodnocení a zrušení relevantního trhu trvalo 4 roky.

také připouští Ing. Ebert v rozhovoru, kde tvrdí: „operátoři přistoupili k tomu, že přišli s „flatovými tarify“ a současně otevřeli velkoobchod pro Brandsellery a následně i pro klasické služby virtuálních operátorů. Tímto se změnila situace na trhu a v zásadě odstranilo nedostatky a museli jsme znovu přehodnotit test tří kritérii.“ (Ebert, 2019) Další zásadní faktor neúspěšné aukce kmitočtů byla změna podmínek aukce kmitočtů, kvůli čemuž skupina PPF dále nechtěla realizovat svůj vstup na trh jako nový čtvrtý hráč. S tímto faktorem také souvisí soustavné zpřísnění telekomunikačního trhu, které vedlo k odchodu Telefónici O2 z českého telekomunikačního trhu.

Další velká aukce kmitočtů proběhne v roce 2019. Je pozoruhodné, že uplynulé 2 roky vykazovaly podobné chování jako tehdy. Tedy definování relevantního trhu, mediální a politický tlak, snahu o novelizaci zákona. Největší změny oproti dřívějšímu jsou:

- ČTÚ má zkušenost z první velké aukce kmitočtů
- Vysoký mediální a politický tlak
- Zájem o vstup 4. hráče na poli elektronických komunikací zejména firmy NORDIC telecom (Ebert, 2019)

Jelikož se několik let jedná o nasycený trh, kdy na jednoho obyvatele připadá 1,36 SIM karty⁶, je vhodné si položit otázku, jakou šanci na úspěch by měl nový plnohodnotný operátor. Na tuto otázku odpověděl také Ing. Ebert. Domnívá se, že jeho jediná možnost na úspěch v nasyceném trhu je právě ve snížení cen a vyšších kvalitách služeb. „Musí se snažit, aby získal nějakou kritickou zákaznickou bázi. To znamená, že musí přetahovat zákazníky, protože je situace, že na trhu nejsou žádní volní zákazníci. Neumím si představit, že by dokázal nalákat zákazníky na nový brand za stejnou cenu jako mají ostatní. Bude muset lovit zákazníky od konkurence. A ty přetáhne buď lepší kvalitou, tedy zřejmě vyššími datovými objemy, anebo cenou. Z toho důvodu si myslím, že by pohnout cenami mohl. Zároveň si myslím, že náklady nebudou malé, myslím si, že pro něj bude zajímavý nějaký velkoobchodní model a myslím, že by to mohlo pomoci i tomu velkoobchodnímu trhu.“ (Ebert, 2019)

Myslím si, že je to vhodný způsob řešení situace, která nastala na poli mobilních služeb, konkrétně v oblasti cen za datové služby.

⁶ K 1. lednu 2016

4.3 Politika a telekomunikační trh

Již výše zmíněná novela poukazuje značný zájem o telekomunikační trh a o jeho regulaci. ČTÚ vznikl jako nezávislý ústřední orgán veřejné správy, a to na základě politického rozhodnutí, které bylo požadavkem Evropské unie. Otázka míry nezávislosti však u národních regulátorů není doposud vyřešena. Mezi některé faktory závislosti na politické moci lze zmínit spolupráci s vládou, jmenování předsednictva ministrem obchodu a služeb, financování úřadu atd. (Pouperová, 2014)

Téma elektronických komunikací se stalo často aktuálním i pro politiky. Už v roce 2012 před první velkou aukcí rádiových kmitočtů tvrdil Martin Kuba, tehdejší ministr průmyslu a obchodu, že základní prioritou pro telekomunikační trh je vstup čtvrtého operátora a tehdejší premiér Petr Nečas dodával, že se stavem regulace není Vláda ČR dlouhodobě spokojena a její snahou je vytvořit plnohodnotné konkurenční prostředí. (Vláda ČR, 2012) Proto je důležité zjistit, jaký je v rámci sledované problematiky politický zájem. Podle slov Ing. Eberta: *„ze strany vlády, ministerstvech, vidím, a to říkám dlouhou dobu, tu digitalizaci ve společnosti rozvíjet. Ten záměr je. Jsou tu nějaké státní politiky. Problém je, že ne vždy se plní. Prostě přijde jedna vláda, připraví agendu a pak se změní lidi a plány. Ovšem snaha tu je, zajistit a podpořit digitální agendu, zajistit kvalitní služby, naučit je užívat služby. Aby se mohli rozvíjet. ... Na druhou stranu je to politické téma jako cokoli jiného. Tedy pokud se objeví téma drahá data, tak to může být i politická hra.* (Ebert, 2019)

Jedná se o dlouhodobý problém. Politické změny na postech ministerstev, ty narušují kontinuitu taktických plánů. Je však důležité, aby ČTÚ měl snahu vést diskuzi s vládními institucemi a být tím, který bude držet konstantní postup.

Důležité je rozlišit strategický rámec jako je digitální společnost a rozvoj sítí a služeb oproti voličsky citlivým tématům jako jsou ceny za služby. Přeci jen politická hra je silně ovlivněna koaliční smlouvou, vládnoucí skupinou, jejich postoji atp. Ovšem *„pak to jsou věci, které jsou uspěchané, nekoordinované a mohou být i kontraproduktivní. Je potřeba se zamyslet nad tím, zda to dává smysl. Typicky když zde běží debata o tom, že se zruší úvazky na 2 roky a že se zruší také doplatky nevyčerpaných výhod. Možná to je legitimní, ale jaká pak bude motivace dávat nějaké výhody zákazníkovi, který je u jednoho operátora delší dobu.“* (Ebert, 2019)

Politický nátlak, který vzniká na základě politických her a oslovování voličů může mít kladný ale i záporný výsledek. Změny zákonů, které vedou k lepšímu postavení zákazníka mohou vést k horšímu postavení podnikajících firem, jejich omezování či pomalejší inovaci. Naopak špatně vytvořený právní rámec této oblasti a nastavení pravidel může vést ke zneužívání

postavení firmami. Obzvláště jedná-li se o nadnárodní korporace, které mají miliardové tržby. Tento faktor ale není překážkou. Podle pana Ing. Eberta: „*Efektivní regulace je možná. Není zde žádná překážka. Pokud zjistíme, že to, co dělají je problém, typicky otázky spotřebitelské či regulace, tak existují podle zákona nástroje a mechanismy, jak se postupuje. Z pohledu regulace se jedná typicky o zmíněnou analýzu či právní řízení, které se zahájí a vede se s tou společností. Mají procesní práva se vyjadřovat, podávat doplnění, návrhy na doplňující šetření*“ (Ebert, 2019)

Věřím, že ČTÚ se dostatečně zapojuje do vládní politiky a jejich připomínkování a návrhy jsou brány jako podklad odborného institutu. Je těžké při politických změnách v čele resortu udržovat kontinuitu, což by měl být hlavní cíl pro ČTÚ.

4.4 Vyhodnocení analýzy a návrh na zlepšení

Výše analyzovaný nezávislý ústřední správní úřad, ČTÚ, má na starosti regulaci trhu tzv. ex-ante regulaci, regulaci rádiového spektra a regulaci čísel. Je důležité, aby tyto činnosti vykonávala jedna instituce a dokázala strategicky využívat možné nástroje. Mezi nejdůležitější nástroje přímé regulace trhu patří cenová regulace a nařízení poskytnutí přístupu do sítě dalším subjektům.

Analýza cenové „revoluce“ v letech 2011-2013 sice neukázala na přímou regulaci telekomunikačního trhu, avšak ukázala možnosti a opatření státu. Možnosti přímé cenové regulace, odděleného účetnictví a nařízení poskytnutí přístupu s definováním cenových nebo kvalitativních podmínek jsem společně s Ebertem shledal jako dostačující. Největší problém shledávám v legislativní časové prodlevě. Operátoři poskytující mobilní služby mohou jednat pružněji, obzvláště pokud opatření obecné povahy vždy musí veřejně konzultovat. Operátoři mají dostatek času se přizpůsobit a tím změnit skutečnosti, na kterých stojí analýzy úřadu. Jelikož nástroje přímé ex-ante regulace jsou na základě testu tří kritérií a analýzy relevantního trhu, nelze je použít a je potřeba analýzy přehodnotit. Pozitivně hodnotím úzkou spolupráci ČTÚ s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a s orgány vládní úrovně.

Na základě politického cyklu ČR je možný vznik diskontinuity a neefektivity strategického plánování na vládní úrovni. ČTÚ je považován jako odborný institut v oblasti elektronických komunikací a spolupracuje s Hospodářským výborem poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na novelách zákonů, prováděcích předpisech apod.

Na základě výstupů této práce vznikl návrh pokusit se zefektivnit cestu k regulačním nástrojem:

- ČTÚ spolupracuje s orgány na vládní úrovni, nejzásadnějším partnerem je Odbor elektronických komunikací Parlamentu ČR. V rámci této spolupráce je vytvářen normativní rámec elektronických komunikací. Úřad by se mohl zaměřit na časové prodlevy, které vznikají při snaze o regulaci dominantních firem – síťových operátorů, kterými jsou T-mobile, Vodafone a O2. Tím se pokusit o efektivnější a pružnější cestu k regulačním nástrojům, jimiž jsou například přímá cenová regulace či oddělené účetnictví. Důvodem jsou změny, na které by měl úřad pružněji reagovat. Například zajistit, aby časová prodleva mezi testem tří kritérií a koncem analýzy relevantních trhů netrvala okolo dvou let. Kromě zde uvedeného důvodu, je nynější situace v rozporu s výše uvedeným opatřením obecné povahy, jehož cílem je efektivita a rychlost.

ZÁVĚR

První část vymezila základní pojmy, kterými jsou orgán státní správy a nezávislé správní orgány, regulace a regulační orgány. Třetím pojmem byl trh. Na obecný popis trhu, jeho selhání a rozdělení navazuje historie telekomunikací, která podtrhuje důležitost této oblasti a vysvětluje důležitý pojem síťové odvětví jakožto vzácný zdroj.

Následovala charakteristika českého telekomunikačního trhu a to způsobem, že popsala jeho vývoj. Následovaly pojmy pro regulaci telekomunikačního trhu, jakými jsou relevantní trh a univerzální služba. Relevantním trhem je trh velkoobchodní, pro který je možné použít regulační nástroje. Univerzální služba je soubor taxativně vyjmenovaných služeb, které má možnost Český telekomunikační úřad nařídit na základě směrnice Evropské komise. Tuto kapitolu uzavřel popis orgánů činných na poli regulace telekomunikačního trhu. Patří sem Evropská komise, Ministerstvo obchodu a průmyslu, Úřad ochrany pro hospodářskou soutěž a Český telekomunikační úřad. Podařilo se ukázat potřebu regulace v této oblasti, a to nejen z důvodu politických rozhodnutí, ale také proto, že se jedná o oligopolní síťové odvětví se vzácným zdrojem. Na telekomunikačním trhu může působit pouze malý počet síťových operátorů a bariéry pro vstup nového síťového operátora jsou značné, závislé na pronájmu frekvencí rádiového spektra.

Ve poslední části je k analýze vybrána instituce Českého telekomunikačního úřadu. Jedná se o ústřední nezávislý správní orgán a regulátora českého telekomunikačního trhu. V první části jsou popsány jeho kompetence a působnosti, zejména ex-ante regulace, která poskytuje možnosti regulace. Jsou jimi cenová regulace, nařízení poskytnutí přístupu do sítě a oddělené účetnictví. Další možností regulace je pronájem rádiového spektra, při kterém je možnost nastavení povinností, jako bylo například vybudování LTE sítě do pěti let. Hlavní smysl instituce shledávám ve stálosti, odbornosti a silných možnostech regulace. Kladně hodnotím snahu o komunikaci úřadu a zveřejňování informací na webových stránkách. Další část je zaměřena konkrétně na případ cenové revoluce z let 2011-2013, která znamenala využití několika nástrojů regulace. Byly jimi aukce kmitočtů a snaha o čtvrtého operátora, definice relevantního trhu a pokus o přímou cenovou regulaci a novela zákona o elektronických komunikacích, která přinesla pro-zákaznický orientované změny, například snížení pokuty při zrušení smluvního závazku na dva roky, a to v maximální výši 1/5 hodnoty sjednané smlouvy. Poslední část se zabývala politikou a telekomunikačním trhem. Síla tohoto úřadu je nejen v relativní nezávislosti, ale také v odbornosti orgánu, na který vláda ČR nahlíží jako na odborný institut. Tím pádem úřad má možnost kontinuálně naplňovat cíle ve strategických plánech na vládní úrovni i přes okolnosti způsobené politickými cykly.

Na základě teoretické základny a provedené analýzy se zdají být možnosti regulace telekomunikačního trhu vybrané instituce dostačující. Za posledních deset let byl pokus o přímou ex-ante regulaci právě v letech 2011-2013 a v roce 2019 bude pokus o regulaci mobilních služeb na základě testu tří kritérií z roku předchozího. Snaha o vstup čtvrtého operátora v letech 2012-2013 ze strany regulátora byla zjevná, avšak neúspěšná. Cílem úřadu pro rok 2019 je také úspěšná aukce kmitočtů rádiového spektra, ve které je prostor pro nového síťového operátora. Tedy obě regulační opatření byla ve stejná období.

Cílem práce bylo na základě teoretické základny a poznatků z praxe analyzovat a vyhodnotit situaci v oblasti regulace na telekomunikačním trhu. Vzhledem k výsledkům věřím, že situace na poli regulace byla dostatečně analyzována a na základě uvedení konkrétního příkladu byla stanovena slabá stránka. Následně byly identifikovány mezery, které lze odstranit navrženými opatřeními. Navrženým opatřením je pružnější reakce na změny, které přináší trh. Možnosti vedoucí k lepšímu postavení zákazníka spatřuji v pružnějším vyhodnocování analýzy zejména nově definovaných relevantních trhů. Myslím si, že na základě praxe je Český telekomunikační úřad schopen přivést nového síťového operátora a tím zajistit větší konkurenci na telekomunikačním trhu v ČR.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ČESKO, b.r. Novela z. o elektronických komunikacích: Sněmovní tisk 836. In: *Http://www.psp.cz*. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, 6. období, 2010 - 2013. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=836>
- [2] ČESKO, 1991. Zákon České národní rady č. 265 ze dne 18. června 1991: o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen. In: *Sbírka zákonů ČR*. 50, s. 1162.
- [3] ČESKO, 1992. Zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky. In: *1/1993 Sb.* Dostupné také z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
- [4] ČESKO, 2001. Zákon č. 143/2001 Sb., zákon o ochraně hospodářské soutěže. In: *Sbírka zákonů*. Praha.
- [5] ČESKO, 2005. Zákon č. 127 ze dne 22. února 2005: o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích). In: *Sbírka zákonů ČR*. 43, s. 133,.
- [6] ČESKO, 2012. *Novela z. o elektronických komunikacích: Sněmovní tisk 836*. In: . Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, 6. období, 2010 - 2013, <http://www.psp.cz>. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=836>
- [7] ČESKO, 2016. Rozhodnutí o ceně č. CEN/2/12.2016-92. In: *Https://www.ctu.cz/*. Praha: Český telekomunikační úřad, čj. ČTÚ-55 684/2016-611/III. vyř. Dostupné také z: <https://www.ctu.cz/sites/default/files/obsah/stranky/69256/soubory/cen-2-12.2016-92vodafoneczechrepublic.pdf>
- [8] ČSÚ, , 2017. *Vývoj obyvatel v České republice 2016* [online]. Český statistický úřad, 89 [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45964328/13006917.pdf/cc1a1078-e819-46de-8a34-76c422882a7d?version=1.1>
- [9] ČTÚ, , 2015. *Statut Českého telekomunikačního úřadu: Čj. 22 052/2005-606*. Český telekomunikační úřad. Dostupné také z: <https://www.ctu.cz/sites/default/files/obsah/stranky/26801/soubory/statutctuuplneznebid12.pdf>
- [10] ČTÚ, , 2017. *Výzva k uplatnění připomínek k návrhu testu tří kritérií pro trh mobilních služeb* [online]. In: . Český telekomunikační úřad, s. 69 [cit. 2019-04-13].

- [11] ČTÚ, , 2018. Analýzy relevantních trhů. [Https://www.ctu.cz](https://www.ctu.cz) [online]. Český telekomunikační úřad [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.ctu.cz/analyzy-relevantnich-trhu>
- [12] ČTÚ, , 2018. Rádiové spektrum. [Https://www.ctu.cz](https://www.ctu.cz) [online]. Český telekomunikační úřad [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.ctu.cz/radiove-spektrum>
- [13] ČTÚ, , 2018. Výroční zprávy. [Https://www.ctu.cz](https://www.ctu.cz) [online]. Český telekomunikační úřad [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://www.ctu.cz/vyrocní-zpravy>
- [14] ČTÚ, , 2018. Univerzální služba elektronické komunikace. [Https://www.ctu.cz](https://www.ctu.cz) [online]. Český telekomunikační úřad [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.ctu.cz/univerzalni-sluzba-elektronicke-komunikace>
- [15] ČTÚ, , 2018. *Evropský regulační rámec* [online]. Český telekomunikační úřad [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.ctu.cz/evropsky-regulacni-ramec>
- [16] ČTÚ, , 2018. Organizační struktura. [Https://www.ctu.cz](https://www.ctu.cz) [online]. Český telekomunikační úřad [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.ctu.cz/organizacni-struktura>
- [17] ČTÚ, , 2018. Všeobecná oprávnění. [Https://www.ctu.cz](https://www.ctu.cz) [online]. Český telekomunikační úřad [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://www.ctu.cz/vseobecna-opravneni>
- [18] ČTÚ, , 2019. CV - Marek Ebert. [Https://www.ctu.cz](https://www.ctu.cz) [online]. Český telekomunikační úřad [cit. 2019-04-11]. Dostupné z: <https://www.ctu.cz/sites/default/files/obsah/ctu/cv/cv-ebert.pdf>
- [19] DRTINA, Martin, 2013. *TISKOVÁ ZPRÁVA Kmitočty pro síť LTE v aukci vydraženy: XI/2013* [online]. In: . Český telekomunikační úřad, s. 1 [cit. 2019-04-09].
- [20] DVOŘÁK, Pavel, 2011. *Opatření obecné povahy č. OOP/1/XX.2011-Y: kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly*. In: . Praha, Čj. 122185/2011-609.
- [21] EBERT, Marek, 2019. *Interview s ředitelem sekce regulace telekomunikačního trhu*. Praha, 12 s.
- [22] EVROPSKÁ KOMISE, , 2018. Sdělení komise: Pokyny k analýze trhu a posouzení významné tržní síly podle předpisového rámce EU pro síť a služby elektronických

- komunikací. In: *Úřední věstník Evropské unie: 2018/C 159/01* [online]. C159. Evropská komise, s. 17 [cit. 2019-04-20].
- [23] FÜRSTOVÁ, Jana, 1996. Regulace a regulátoři. *Finance a úvěr*. Praha: Ministerstvo financí ČR, **46**(6), 323-333.
- [24] HENDL, Jan, 2012. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0219-6.
- [25] HENDRYCH, Dušan, 2014. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-561-0.
- [26] HENDRYCH, Dušan, 2016. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.
- [27] HÖLZL, Otakar, Libor ŠVADLENKA a Daniel SALAVA, 2008. *Základní principy ekonomiky a managementu elektronických komunikací*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 978-80-7395-143-6.
- [28] HORECKÁ, Erika, 2015. *Vývoj trhu telekomunikací v ČR: Možnosti ovlivnění liberalizace trhu vstupem mobilního virtuálního operátora* [online]. nám. W. Churchilla 1938/4 Praha 3 [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: https://vskp.vse.cz/57730_vyvoj_trhu_telekomunikaci_vcr___moznosti_ovlivneni_liberalizace_trhu_vstupem_mobilniho_virtualniho_operatora. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Ing. Zdenka Vostrovská, CSc.
- [29] HRABCOVÁ, Dana, ed., 2006. *Principy dobré správy: sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci : Kongresový sál Kanceláře veřejného ochránce práv, Brno, 22. března 2006*. 2006. Brno: Masarykova univerzita pro Kancelář veřejného ochránce práv. ISBN 80-210-4001-7.
- [30] JUREČKA, Václav, 2018. *Mikroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0146-7.
- [31] KUPKA, Martin, 2013. Standardní nástroje komunikace s veřejností. *Moderní obec* [online]. Profi Press s. r. o [cit. 2019-04-14]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/standardni-nastroje-komunikace-s-verejnosti/>
- [32] KUZNĚCOV, Gennadij, 2013. Marketingová distribuce: Velkoobchod, maloobchod. In: *CZ.1.07/1.5.00/34.0880 Digitální učební materiály* [online]. STŘEDNÍ

- ODBORNÁ ŠKOLA a STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ, Česká Lípa, 28. října 2707, příspěvková organizace, s. 19 [cit. 2019-04-08].
- [33] KŮŽEL, Filip a Aleš POSPÍŠIL, 2019. Dva roky od „Flatové revoluce“. Není důvod slavit. *Mobilmania.cz* [online]. CZECH NEWS CENTER a.s. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://www.mobilmania.cz/clanky/dva-roky-od-flatove-revoluce-neni-duvod-slavit/sc-3-a-1330274/default.aspx>
- [34] MANA, Martin, 2017. Informační společnost v číslech 2017. <https://www.czso.cz> [online]. Český statistický úřad [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/informacni-spolecnost-v-cislech-2014-2016>
- [35] MF, , 2013. Kapitola: Český telekomunikační úřad. <https://monitor.statnipokladna.cz> [online]. Ministerstvo financí ČR [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/statni-rozpocet/oss-sf/70106975#charakteristika>
- [36] MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, Beáta a Jan STEJSKAL, 2014. *Teorie a praxe veřejné ekonomiky*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-526-9.
- [37] MPO, , ©2005-2019. E-Komunikace a pošta. <https://www.mpo.cz> [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/e-komunikace-a-posta/>
- [38] MUNKOVÁ, Jindřiška, Jiří KINDL a Pavel SVOBODA, 2012. *Soutěžní právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-424-7.
- [39] NORDIC, , 2019. Síť a technologie. <https://www.nordictelecom.cz> [online]. Nordic Telecom [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.nordictelecom.cz/podpora/site-a-technologie>
- [40] O2, , 2019. Ceník základních služeb: pro firemní zákazníky. <https://www.o2.cz> [online]. O2 Czech republic a.s. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://www.o2.cz/file_conver/607319/cenik_zakladnich_sluzeb_pro_firmy.pdf
- [41] PETERKA, Jiří, 2015. Přednáška: Historie a současný stav české mobilní telefonie. In: <https://www.earchiv.cz/> [online]. s. 27 [cit. 2019-04-09].
- [42] PLAMÍNEK, Jiří a Roman FIŠER, 2005. *Řízení podle kompetencí*. 1. vyd. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 80-247-1074-9.

- [43] POUPEROVÁ, Olga, 2014. "Nezávislé správní úřady". *Správní právo* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, (4) [cit. 2019-04-14]. Dostupné z: file:///C:/Users/TOM/Downloads/Spravni_pravo_4-14w_pouperova.pdf
- [44] POUPEROVÁ, Olga, 2016. *Institucionální aspekty regulace médií*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-335-8.
- [45] Roaming v EU, 2019. *Vaše Evropa* [online]. europa.eu [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/internet-telecoms/mobile-roaming-costs/index_cs.htm
- [46] SEDLÁČKOVÁ, Monika, 2015. *Regulace na trhu elektronických komunikací z hlediska ochrany hospodářské soutěže* [online]. Praha [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120182589/?lang=en>. Diplomová práce. Karlova Univerzita v Praze. Vedoucí práce JUDr. Vít Horáček PhD.
- [47] *Slovník cizích slov* [online], ©2005-2019. scs.abz.cz [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/>
- [48] SMITH, Adam, 2001. *Pojednání o podstatě a původu bohatství národů*. Nové přeprac. vyd. opatřené margináliemi. Přeložil Vladimír IRGL. Praha: Liberální institut. ISBN 80-86389-15-4.
- [49] ŠIMÍČEK, Vladimír, Jitka DRÁPALOVÁ a Václav ILČÍK, 2015. *Spojovací technika: Projekt: Podpora přírodovědného a technického vzdělávání na středních školách v Jihomoravském kraji* [online]. 30.04.2015. Brno: Střední škola informatiky, poštovníctví a finančnictví Brno [cit. 2019-02-25]. ISBN 978-80-88058-14-4. Dostupné z: <https://publi.cz/books/86/Cover.html>
- [50] Telefónica O2 CR a její unikátní dobrovolné rozdělení: 2012/2013 – PPF vstoupila na český telekomunikační trh, 2019. <https://www.ppf.eu> [online]. Telefonica O2 ČR [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.ppf.eu/cs/case-studies/telefonica-o2-cr-ajeji-unikatni-dobrovolne-rozdeleni>
- [51] TISKOVÉ ODDĚLENÍ ÚOHS, , 2012. Úřad opětovně pokutoval zakázané dohody mezi mobilními operátory Vodafone a O2: 17/004/HS003 – S164/03. <https://www.uohs.cz> [online]. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z->

hospodarske-souteze/2241-urad-opetovne-pokutoval-zakazane-dohody-mezi-mobilnimi-operatory-vodafone-a-o2.html

- [52] TOMEK, Pavel, 2006. Mobilní historie: Milníky ve vývoji mobilní komunikace. *Mobility*. CZECH NEWS CENTER a.s., (11). Dostupné také z: <https://www.mobilmania.cz/clanky/mobilni-historie-milniky-ve-vyvoji-mobilni-komunikace/sc-3-a-1111658/default.aspx?fbclid=IwAR1ANEuWUYLsye7qBq34Qvnb62fvHzaNgUHLtS7XFnFO8kvlGJpqWXbV1g>
- [53] TOTKOVÁ, Eva, 2013. *Konkurence na telekomunikačním trhu*. Zemědělská 1 Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Provozně ekonomická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Ing. Pavlína Balcarová.
- [54] Tržní selhání: regulační funkce, 2018. In: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/> [online]. Zemědělská 1665/1, Brno: Mendelova univerzita v Brně [cit. 2019-04-13].
- [55] VLÁDA ČR, , 2012. *Tisková konference po jednání vlády, 4. července 2012* [online]. Vláda České republiky [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-jednani-vlady--4--cervence-2012--97288/>
- [56] VODAFONE, , 2006. Tisková zpráva: Z Oskara se stává Vodafone. <https://www.vodafone.cz> [online]. Vodafone Czech republic a.s. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://www.vodafone.cz/o-vodafonu/o-spolecnosti/pro-media/tiskove-zpravy/detail/z-oskara-se-stava-vodafone/>
- [57] *Výroční zpráva Českého telekomunikačního úřadu: za rok 2010* [online], 2011. Český telekomunikační úřad, **2010** [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.ctu.cz/sites/default/files/obsah/stranky/rok-2010/soubory/vyrocnizpravactu2010.pdf>

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Rozhovor s panem Markem Ebertem ze dne 7. března 2019

Příloha č. 2 - Souhlas s použitím rozhovoru ze dne 27. března 2019

Příloha č. 1 - Rozhovor s panem Markem Ebertem ze dne 7. března 2019

Já jsem si dělal si udělal pár poznámek k otázkám, které jste mi zaslal. Pokud to nebude vše, co byste potřeboval vědět, tak se mne klidně zeptejte. Tak k první otázce...

1. (ČTÚ)

Co konkrétně vytváří úřad na poli regulace telekomunikačního trhu?

Asi z mého pohledu nejdůležitější je, že Český telekomunikační úřad (dále jen „úřad“) má působnost vykonávat ex-ante regulaci. Což je trošku něco jiného než ex-post regulace. Ex-post regulace je v podstatě regulace spolusoutěžní, kterou má na starosti Úřad pro hospodářskou soutěž (dále jen „ÚHOS“), tzn. řeší případy, kdy se něco přihodilo a my děláme případnou regulaci pro futuro (pozn. regulace do budoucnosti). Je to klíčová regulační role z pohledu trhů. Druhá věc je, že regulace není jen o trzích, ale i o komunitách, typicky rádiových spekter. Aukce je jedna z částí celé této aktivity, teď ta nejviditelnější. Znamená to, že stanovujeme podmínky a pravidla pro využívání částí rádiového spektra jednotlivými radiokomunikačními službami a k tomu vydáváme příslušná oprávnění. Individuální práva nebo všeobecná práva. (tyto práva si kupují operátoři, část spektra mají subjekty, co dělají terestrické vysílání, tzn. rozhlasové a televizní vysílání, a část slouží pro novináře. Zde se vydávají pravidla pro nelicencovaná opatření). Jenom jsem chtěl ukázat, že kromě samotné regulace trhů je tady regulace i vstupů na trh v podobě spektra a samozřejmě i v podobě čísel. Máme i starost s nakládáním s čísly, která jsou využívána. Dále tu jsou aktivity, kdy nějakým způsobem přispíváme ke kultivaci tržního prostředí.

To, co vás ale zajímá, je nejspíš ex-ante regulace. Celý ten systém ex-ante regulace vychází z evropského regulatorního rámce. Jsou 4 základní směrnice EK které jsou implementovány do českého řádu v podobě zákona o elektronických komunikacích. Princip je jednoduchý. Jsou vytipované trhy, které jsou shledané Evropskou komisí (dále jen „EK“) nebo na národní úrovni shledány jako trhy, které by měli být regulovány, protože tam nefunguje hospodářská soutěž. Těm se říká relevantní trhy. Na těchto trzích se národní regulátoři v periodách provádí pravidelné analýzy a posuzují, zda soutěž funguje. Pokud nefunguje, hledá, zda a jak významnou mají podniky pozici na trhu.

Jak často jsou analýzy dělány a jaká kritéria si úřad zvolí?

Ze zákona se trhy analyzují nejméně 1 za 3 roky, konkrétně od § 51 a následující Zákona o elektronických komunikacích (Zákon č. 127/2005 Sb., zákon o elektronických komunikacích a změně některých souvisejících zákonů. Dále jen Zákon o elektronických komunikacích). V této periodě se provádějí analýzy. Základní soubor těchto trhů je definován opatřením č. 1 obecní

povahy. Jsou tam dnes 4 trhy. Všechny trhy jsou trhy, které EK určila jako vhodné pro ex-ante regulaci. Jsou to všechno velkoobchodní trhy (základní princip – regulují se velkoobchodní trhy). Je tam 2x terminační trh, který slouží pro ukončení volání v pevné nebo mobilní síti. Dále trh zpřístupnění fyzicky infrastruktury tzn. že máte možnost využít fyzicky přípojku do objektu k zákazníkovi nebo pasivní infrastrukturu. Pak je tam trh bitstreamu, tedy datovému toku, který poskytuje na základě obchodního vstupu probitovou službu s koncovými zákazníky. A poslední jsou koncové úseky pronajatých okruhů.

Tyto velkoobchodní trhy jsou definovány opatřením obecní povahy, který úřad vydal, definoval, každé tři roky na nich provádí analýzu a v rámci analýzy kouká jaký je vývoj trhu především z tržních podílů. V rámci analýzy existuje metodika provádění analýzy.

Tato analýza byla prováděna v roce 2017, že ano?

Ano. Na webových stránkách se lze podívat na tyto analýzy a ve finále analýza ukáže, zda je trh konkurenční a pokud ne, tak zda na něm jsou podniky s významnou tržní silou. Buď se samostatnou tržní silou, nebo společnou tržní silou. Pokud tak hledáme, tak se navrhnou nápravná opatření. Ty směřují, že se zajišťuje přístup do sítě nebo dostupnost velkoobchodní služby, transparentnost nabídek a podobně. Vše se odehrává na velkoobchodní úrovni. Proces je takový, že se statek zanalyzuje, v rámci procesu analýzy úřad připraví návrh analýzy, pak ji zveřejňuje ke konzultaci (je tu měsíční lhůta pro veřejnost pro připomínky), pak se provádí konzultace s ÚHOS a poté se analýza notifikuje v rámci EK. Ta kontroluje, zda je to v souladu s obecným rámcem. Pokud řekne „ano“, tak úřad ji vydá a pak začíná proces, kdy se stanovují rozhodnutí úřadu pro podniky s významnou tržní silou, a potom, co nabydou rozhodnutí právní moci tak se ukládají povinnosti. Ty povinnosti jsou už indikovány v analýze. Tzn. je zde nějaká situace, vidíme, že tu dochází k omezování přístupu na velkoobchodní trh, nejsou tam poskytovány vstupy pro poskytování velkoobchodních služeb, takže nápravné opatření typicky může být, že se uloží povinnost přístupu do velkoobchodního produktu a případně se nastaví cenová regulace. To budou zamýšlené povinnosti. Poté se v rozhodnutí nadefinují přesné povinnosti.

Jak jsem říkal, máme 4 relevantní trhy a dříve jich bylo 15. Když se tento proces rozjížděl v ČR v roce 2005, postupně se redukovalo na 12 trhů a nyní jsou pouze 4.

Důležité jsou pro-spotřebitelské věci, které do značné míry vedou k regulatorním opatřením. Typicky to je síťová neutralita. Jedná se sice o evropskou úroveň (nařízení o síťové neutralitě), tak se v tuzemsku stanovují podmínky, které musí platit, aby byly splněny pravidla této neutrality. Tedy úřad zveřejnil, jak tyto úkony mají fungovat.

Jaké jsou vaše možnosti a kompetence pro regulace a které konkrétní nástroje používá úřad?

Z pohledu nástrojů je to ex-ante regulace. Tzn. Na základě regulace jsme oprávněni vydávat nápravná opatření podnikům, které označíme jako podniky s významnou tržní silou. Tzn. rozhodnutím úřad může nařídit, aby poskytovali nějakou zpravidla velkoobchodní službu, nebo například umožnily přístup do své vlastní sítě (to je ovšem také v podobě velkoobchodního produktu). Můžeme rozhodovat za jakých cenových a kvalitativních podmínek to bude. Současně můžeme říct, aby se usnadnilo vyjednávání o danou službu (resp. uzavření velkoobchodní smlouvy) se subjekty, kteří by rádi využívali této nabídky, tak máme právo požádat o referenční nabídku. Jedná se formu transparentnosti, která umožňuje úřadu zajistit, že každý zájemce bude vědět dopředu, za jakých podmínek o to může požádat.

Pak máme právo cenovou regulaci, pro ten účel můžeme určit separaci nákladového účetnictví. Tzn. jsme schopni uložit povinnost, aby si vedli oddělenou účetní evidenci, aby bylo vidět, které náklady se vztahují, ke kterým produktům, a bylo možné poté fakticky cenovou regulaci stanovit na oprávněných nákladech

Něco podobného se stalo i v roce 2012 před příchodem virtuálních operátorů, kdy je operátoři raději vpustili na trhu, aby nebyly pod přísnější regulací. Je to tak?

Ano. Říkal jsem, že máme 4 trhy ale ony nemusí být finální výčet. Pokud vidíme na tomto trhu, že nějakém segmentu je nějaký problém, a tento konkrétní problém jsme shledali už v roce 2011, přičemž dneska na trhu máme už jeden velkoobchodní terminační trh, takže jsme zkonstatovali, že na maloobchodním trhu jsou drahé ceny pro volání a nebyly tam „flatové tarify“, takže mi pak máme právo si zadefinovat ten trh jako relevantní. Před tím ovšem musíme ten trh porovnat testem tří kritérií. Ten test má 3 kritéria a my ověřujeme, zda existují bariéry pro vstup, ověřujeme, zda směřuje k efektivní konkurenci a ověřujeme, zda právo hospodářské soutěži není dostatečný na to, aby ten problém vyřešil. A když všechny ty tři podmínky kumulativně jsou splněny, tak vyjde, že trh je vhodný pro ex-ante regulaci. Ale toto musíme udělat, což je „malá analýza“ toho trhu, tento dokument musíme zveřejnit ke konzultaci, zkonzultovat s ÚHO-Sem poslat do komise, nechat notifikovat a zveřejnit. Takto my jsme to udělali v roce 2012. Na základě těchto podkladů jsme tento trh zařadili do relevantních trhů abychom na něm mohli začít dělat klasickou analýzu a vyšel nám poznatek, že zde je společná dominance a v rámci konzultace a dalšího projednávání operátoři přistoupili k tomu, že přišli s „flatovými tarify“ a současně otevřeli velkoobchod pro Brandsellery a následně i pro klasické služby virtuálních operátorů. Tímto se změnila situace na trhu a v zásadě odstranilo nedostatky a museli jsme znovu přehodnotit test tří kritérií. Do značné míry to tenkrát splnilo náš cíl, který bychom jinak řešili uložením povinností. Tím, že oni to udělali sami. Týkalo se to však primárně služeb volání a sms. Dneska je vedena podobná procedura ovšem zaměřena na mobilní data. Momentálně

klíčovým problémem byl, že je malá soutěž z pohledu nabídek na datech. Mimochodem máme 150 virtuálních operátorů ovšem ne pro všechny jsou nabídky těchto vstupů, které by umožnili soutěžní prostředí v porovnání s mobilními operátory. Tím se soutěž na maloobchodě nerozhýbala. Pravda je, že reálné ceny jsou jiné, a to v rámci nabídek pro velké firmy, výběrová řízení, ale i pro zákazníky přes retenční nabídky (tzn. neveřejné nabídky) a ceníkové ceny se dramaticky nehýbou.

Není problém také, že velké virtuální operátory vlastní alespoň z části mobilní operátoři?

Je to pravda, jsou tam tyto majetkové podíly. Ale když se podíváte na trh, tak virtuální operátoři mají zhruba 7% podíl trhu a polovina (3,5 %) jsou majetkově propojení a druhá jsou majetkově nezávislí. Například SAZKA mobil je poměrně významný operátor nebo naopak O2 Family je 100% propojený s O2.

Vrátím se zpět. Dnes opakujeme postup z roku 2012 a zatím jsme udělali první krok, tedy test tří kritérií. Zjistilo se, že problém, který vyžaduje ex-ante regulaci existuje. Test tří kritérií je zveřejněn a dnes se dodělává analýza trhu, jehož výsledky brzy zveřejníme a pokud poukáže odůvodnění, že je potřeba regulace, tak pak by se pokračovalo kroky, které jsem říkal.

Myslíte si, že je možné vytvořit automatická systémová opatření pro tento segment a tím pádem nevytvářet přímou regulaci subjektů ale pouze jejich kontrolu?

Jsmo v síťovém odvětví a tento trh má specifika, že subjektů na trhu nikdy nebude tolik. Má omezené zdroje a systémové opatření nevidím. Pokud bychom neuvažovali o tom, že ze zákona bude platit, že ceny na rezidentním trhu budou v nějaké výši, která se bude meziročně upravovat o nějakým koeficientem. Toto je ale hypotéza, do které nikdo nepůjde. Nic méně pro nás nejlepší způsob, jak snížit regulaci je zvýšení počtu hráčů na trhu. Což znamená poskytnout to spektrum novému hráči.

Protože u fixní sítě je těch významných hráčů více. A teď je potřeba si říct, že je významná soutěž na infrastruktuře na fixním trhu. Máme tady wifináře, kteří dělají fixní přístupy, přístupy z rádia. Máme tady optiku či Certin, který dělá velkoobchodně i pro malé hráče i pro O2. Máme tady kabelový operátory. Je tu spíš problém, že mnohdy by to chtělo mít už optiku než třeba starý metalický vedení, která se upgradují na vyšší rychlosti přes Vektoring a podobně ale pokud jde o mobilní síť, tak tam je to, že máte více hráčů na trhu.

Jak komunikuje úřad s občany a jaké jsou časté problémy, jak je to časté a vědí o svých možnostech občané?

Určitě. Já myslím, že jo.

Můj osobní názor je, že mnoho lidí neví o těchto možnostech.

Samozřejmě Vám váš názor nebudu vyvracet. Je mi jasné, že i tyto věci jsou poměrně specifické odborně a špatně se prodávají veřejnosti. A prodávají se jediné tehdy, když dojde k medializaci. Nicméně my máme vlastní regionální pobočky. Vydáváme pravidelné výroční zprávy (na webových stránkách). Tam jsou části, které jsou specificky pro-spotřebitelsky zaměřené a na základě rozhodovací praxe, jsou vydávána doporučení, jak se má zákazník bránit a podobně. Samozřejmě pokud vidíme na trhu problém, typicky to byli „šmejdi“, kteří nabízeli změnu operátora a chodili za zákazníky, tak vydáváme tiskovou zprávu na webu a také spolupracujeme s médii, že se to tam snažíme promovat v médiích. Děláme také komunikační akademii. Naši kolegové se zaměřují na staré občany či handicapované a jezdí například po domovech pro tyto lidi, kde jsou tito občané „seskupení“. Tam zajíždí a vysvětlují jim pro-spotřebitelská práva, co mohou dělat. Máme také sociální sítě, Twitter a podobně. Hledáme všechny možné cesty a máme snahu komunikovat s občany. Na našich webových stránkách jsou rady a doporučení pro konkrétní případy, jsou tam formuláře pro podání stížností a podobně.

S tím souvisí další otázka. S jakými dalšími orgány a subjekty úřad spolupracuje kdo je nejčastějším partnerem?

Z pohledu regulace spolupracujeme s ÚHOSem, to já náš hlavní partner. Dále spolupracujeme s kolegy z Ministerstva obchodu a průmyslu, které je našim gesčním ministerstvem. Dělá pro nás legislativu, popřípadě další věci.

Z pohledu spotřebitelských věcí, tam spolupracujeme se sdruženími pro ochranu spotřebitele, například dTest, a podobné spolky, se kterými komunikujeme. Oni nám samozřejmě posílají určité věci a komunikují s námi.

My jsme třeba loni zveřejnili tzv. Semafor. Děláme průběžně vyhodnocení smluvních podmínek všech operátorů. Jak splňují či nesplňují a v čem případně zákonnou úpravu. Takže tam byly operátoři s barevnými kolečky a tyto údaje poté přejímali i zmíněné organizace. Tzn. to co mi vydáváme využívají i pro-spotřebitelské organizace. Jinak metodické rady či porady a brožury my vydáváme také.

Jak silný vliv měl podle Vás úřad na progres, který nastal za posledních 10 let? (Předpokládám, že tyto informace jsou k dohledání ve výročních zprávách).

Byť z pohledu mobilního trhu jsme finálně neregulovali ceny a zase musím říct, že by primárně šlo o regulaci na velkoobchodní úrovni, tedy řekli bychom typicky: virtuální operátoři, máte nárok na to, že si minutu volání koupíte za 10 haléřů. Tak to jsme neudělali, protože se ukázalo, že pod eventuální hrozbou ti operátoři začali upravovat tarify na maloobchodě a ujednávat velkoobchodní smlouvy s virtuálními operátory a již nevycházel test tří kritérií a úřad

nemohl k regulaci přistoupit, protože již neexistovali podmínky, které se vyžadovali. To je základní princip, který si veřejnost neuvědomuje, že existují nějaké principy a pravidla pro uplatnění regulace.

To neznamena, že vysoká cena ještě není důvod pro to, aby se uplatnila regulace. Tam je vždy třeba zkoumat, proč k tomu dochází, zda je malá soutěž, a když se neprokáže, že test tří kritérií není naplněn, tak nemůžeme regulaci uplatnit.

To byla první věc. Snaha o regulaci, aby se na trh dostali noví hráči. My jsme pak v aukci na síť 4. generace, nastavili podmínky tak, že se poměrně rychle rozvinuly síť 4. generace. Teď je debata, zda jsou kvůli nám datové služby moc drahé nebo nejsou. Realita je taková, že máme 95 % území a 99 % obyvatelstva. Jsou také pokryté dálniční koridory a železnice. Ovšem problém je ten, že kvůli vagonu, který působí jako Faradayova klec – odstíní signál, tak nemáte signál ve vagonu. Proto se dělají repeatery (pozn. vysílač, který opravuje a přeposílá signál). Díky nim se prostřednictvím wifi signálu rozprostře signál do celého vlaku. Podstatě mi jsme uložili povinnost pokrýt železnice a dálnice. Ty pokryté jsou, to kontrolujeme. Pravda je, že pokrytí je poměrně dobré v porovnání s ostatními zeměmi EU. Jsme současně založili povinnost quazi regulaci pro velkoobchodní úroveň. Je zde podmínka, jak se stanovuje cena, tzn. na základě nějakého posuzování marží ta cena by měla stejně efektivnímu operátorovi nabízet služby. Ona se trochu zkresluje ta povinnost. Říká se, že je pouze pro subjekty Full-avaible-know, ale to není pravda, protože pro tyto subjekty je pouze povinnost sjednat tu referenční nabídku. Ale všeobecně je založena obecná povinnost pro každého zájemce, který chce v jakékoli formě na velkoobchodě kupovat služby. Platí stejná pravidla pro konstrukci ceny pro všechny zájemce, kteří chtějí nabízet tyto služby.

Další důležitá věc je, že se podařilo zlepšit postavení spotřebitelů z pohledu kvality služeb a toho, co dostávají za své peníze.

Velký vliv měl na toto postavení husákův „bič na operátory“ v roce 2013, že? (Změna zákona, která například výrazně snížila výši sankce při odchodu od mobilního operátora před skončením smlouvy).

Ano... v té době měl na starosti tyto věci a byl v hospodářském výboru a měl na starosti telekomunikaci my jsme s nimi spolupracovat na změně toho zákona.

Podle jaké legislativy se úřad řídí?

Zákon o elektronických komunikacích a také Zákon na ochranu spotřebitele. Je pravda říct, že z pohledu regulace jsou tu i přímá nařízení EK, resp. Evropského parlamentu a rady. Zmínil bych dvě nejdůležitější:

Regulace roamingu. Což je přímo účinná regulace z úrovně EU a druhá je nařízení o síťové neutralitě. Což jsou normativní akty, které úřad musí brát v úvahu a dbát na jejich naplňování a pravidelně je kontrolujeme vydáváme reporty.

Ted' se připravuje implementace nového kodexu pro elektronické komunikace. Což je v podstatě práce, která bude završena během letošního roku, která bude završena rozsáhlou změnou zákona o elektronických komunikacích.

2. (Trh)

T-mobile, Vodafone a O2 jsou mezinárodní korporace. Je možné je efektivně regulovat či existují nějaké překážky při regulaci těchto organizací?

Efektivní regulace je možná. Není zde žádná překážka. O2 má ovšem trošku jiné postavení, byť vlastník O2 PPF skupina koupila aktivity firmy Telenor na Balkáně. Tedy ve smyslu komunikace to bude trošku jiná úroveň než T-mobile a Vodafone – to jsou globální hráči. Nicméně všechny tři společnosti mají samostatné české společnosti, jsou tady usazení, evidovaní a my na ně pohlížíme jako na český subjekt. Není tedy jediný důvod, proč bychom je nemohli zaregulovat. Samozřejmě ta regulace je vztahena na úroveň ČR. Tedy v tomto není žádný problém.

Jakým způsobem s nimi komunikujete a spolupracujete??

Komunikujeme s nimi dvěma způsoby. Běžně se setkáváme při řešení konkrétních pracovních věcí, nebo operativních záležitostí, kdy konzultujeme některé záležitosti. Oni se chodí ptát, jak některé věci chápat a zda-li postupují správně. Samozřejmě pokud zjistíme, že to, co dělají je problém, typicky otázky spotřebitelsky či regulace, tak existují podle zákona nástroje a mechanismy, jak se postupuje. Z pohledu regulace se jedná typicky o zmíněnou analýzu či právní řízení, které se zahájí a vede se s tou společností.

Má procesní práva se vyjadřovat, podávat doplnění, návrhy na doplňující šetření. My máme zase jako správní orgán povinnost zohlednit všechny připomínky vypořádat je, pak se vydá rozhodnutí, oni mají právo se odvolat a v tom momentě to řeší druhostupňový správní orgán. Dokonce mají právo podat správní žalobu k soudu, byť jsou už v té době pravomocně uzavřena na dvoustupňovém řízení. Což se běžně děje a využívají těch práv. Poté je to na finálním rozhodnutí soudu. Jsou to formální postupy a operativní pracovní. Tedy typicky pokud by se řešila otázka síťové neutrality tak jsme se scházeli na pracovních skupinách a workshopech. Těch se může zúčastnit každý, kdo má zájem. Na nich představíme novinky a změny, posbíráme připomínky, dopracuje se návrh a pak jde do standardního formálního procesu.

Co se děje při správní žalobě? ČTÚ je žalovaná strana ovšem, kde soud shání profesionály, kteří jim vysvětlí takto specifický problém?

Soud zpravidla si vezme posudek, pokud se chce zaobírat věcnou podstatou. Ale protože to je správné řízení, tak on na to hledí pohledem dodržení procesních pravidel.

Ovšem jsou i případy, kdy si soud vezme soudního znalce. Samozřejmě my i žalobce vydáváme stanovisko a pak je na rozhodnutí soudu.

U T-mobilu a O2 (tehdejší Radiomobil a.s. a Eurotel Praha) se v počátcích jednalo o firmy vlastněné z části státem. Není toto jedno z možných řešení přímé regulace trhu? Že by stát nebo některý státní subjekt přišel s vlastním operátorem nebo by byl partnerem nového „hráče na trhu“, případně, že by odkoupil některé akcie stávajícího operátora? Pamatuji si totiž, že takové názory padaly v roce 2012 ohledně nového operátora od České pošty. Jaký je tedy Váš názor na tento druh zásahu do telekomunikačního trhu?

Já se na to chtěl zeptat, co si o tom myslíte vy?

Myslím, že by to nebyl špatný krok, ovšem muselo by to být promyšleno velmi detailně, což při politické periodě je to nereálné.

Co je benefitem?

Myslím, že stát by mohl vydělat dost peněz. Přirovnal bych to k akciím k ČEZu. Připadá mi to jako podobná infrastruktura - s omezenými zdroji.

Myslím si, že z pohledu státu je potřeba rozlišit roli vlastnickou a roli regulační. To byl důvod, proč vzniklo ČTÚ. Zprvu totiž tato agenda patřila pod ministerstvem spojů a z důvodu oddělení těchto rolí, jsou požadavky EU, že tyto role musejí být oddělené.

Nicméně můj osobní názor je ten, že není důvod, aby za situace, kdy na trhu fungují 3 hráči vlastníci a zainvestovali infrastrukturu a kteří spolu soupeří (je otázkou, jak velká je tato soutěž). Mají trh rozebraný a je tady 140% penetrace trhu a já si myslím, že na tento trh nemá stát jít vstupovat. Pokud by měl někam vstoupit, tak by si měl zajistit služby pro veřejnost a správu v oblasti kritické infrastruktury. Nemyslím si, že státní operátor by bylo něco, co by pomohlo. Jak říkáte, aby začalo snášet zlaté vejce, tak by musel být na trhu úspěšný. Což je problematické, ale dá se, proto lákáme nového hráče. Ale zavání to veřejnou podporou. To je významné riziko a ta podpora by byla shledána nedovolenou. Byl tady příklad v Maďarsku, kdy se pokusili přes maďarskou poštu nějakým způsobem zprocesovat si mobilního operátora, a nakonec to EK zarazila. Myslím se, že toto není dobrý postup. Jsou nástroje, aby se ti operátoři začali chovat slušně i bez toho, že by vznikl státní operátor.

Myslím si, že ta situace, kdy by státu vzniknul nějaký benefit je skutečně jiná než dříve v roce 1998, kdy tady vzniknul T-mobile a prodával stát podíl. Ta situace se v tom mezidobí neskutečně změnila.

Myslíte si, že 4. operátor by zajistil levnější mobilní služby pro běžné občany? Protože přeci jenom jednalo by se o subjekt bez infrastruktury s vysokými počátečními náklady.

Může se to zdát jako paradox, ale já si myslím, že ano. Nový operátor má i možnosti tu síť outsoursovat (outsourcing – smluvně zajištěné činnosti jinou společností) to je legitimní možnost. Má možnost se komerčně dohadovat na sdílení infrastruktury. Dneska tady máme sdílení „jednička a dvojka“, takže může být teoreticky sdílení „trojka – čtyřka“ kdyby na to přišlo. Nebo říkám, je tady dneska Cetin, který operuje síť pro O2 a vlastně tím, že O2 sdílí síť s T-mobilem, tak zprostředkovaně tu část republiky operuje pro T-mobile. Takže možnosti tady jsou. Ale my máme v podmínkách pro aukci i národní roaming, který má zajistit operátorovi i možnost, aby při vybudování nějakého svého pokrytí vlastními kmitočty, pro které může využít to sdílení sítí s někým nebo případně outsourcing a sníží tím náklady. Tak pak je nárok na národní roaming, který mu umožňuje až po dobu 6 let využívat infrastrukturu ostatních operátorů. Klíčové je si uvědomit otázku veřejný podpory, v okamžiku, kdy byste toto dával státní subjektu, což jako můžete o tom uvažovat, tak se dostanete do pozice veřejný podpory. Tady to riziko je v podstatě menší, protože to je další soutěžitel, který není stát.

Jak to bylo v roce 2012 s první aukcí? Protože první kolo bylo zrušeno z důvodů vysoké částky, proč?

Tehdejší předseda rady, částka dospěla tehdy po 3 měsících na 200 miliard korun.

Ale tehdy tam byly 3 operátoři plus PPF skupina.

Ano

Aukce se zrušila a PPF odkoupilo O2, tudíž bylo o hráče méně. Tedy druhé kolo už nebylo tak konkurenční.

Ačkoli jsme tenkrát dražili kmitočty, a ačkoliv se přihlásilo více zájemců (i po koupi O2), tak ve finále nikdo nezabídkoval na vyhrazený blok. To je realita. Proč je ta situace jiná? Myslím si, že se předseda tak rozhodl, protože bylo krátce po krizi, ty peníze nebyly na trhu k dispozici ve větším objemu, takovýto projekt je poměrně nejistý. Dneska ta situace investiční je příznivější. Hlavně si myslíme, že i v Česku zde máme hráče, kteří jsou schopni na trh vstoupit, protože už mají nějaké kmitočty, infrastrukturu, které se prodávali v roce 2017. Jedná se o společnost PODA a Nordic telecom. Tedy si myslíme, že na domácím poli jsou hráči, kteří by mohli mít zájem, „notabene“ to i veřejně deklarují.

Vlastně Nordic Telecom je také virtuální operátor.

On má kmitočty v pásmu 410 MegaHerců, což je atypické pásmo, tam se dříve používala technologie CDMA, která v podstatě vymyzela a nicméně to pásmo stále drží a je schopen na

něm vybudovat celostátní pokrytí ale tam je problém s přístrojema pro spotřebitele. Tato technologie není prospektivní nyní, nicméně do budoucna na tomto pásmu lze využít LTE technologie. Ovšem u dalšího pásma, které vlastní, se předpokládá nasazení technologie 5. generace. Tedy do těchto frekvencí budou chtít vstoupit i stávající operátoři. Nicméně tváří se, že jsou připraveni vstoupit do aukce na nabízené frekvence.

Myslíte si, že to zamíchá s telekomunikačním trhem?

Myslím, že logika velí, že pokud uspět chce, tak musí. Musí se snažit, aby získal nějakou kritickou zákaznickou bázi. To znamená, že musí přetahovat zákazníky, protože je situace, na trhu nejsou žádní volní zákazníci. Neumím si představit, že by dokázal nalákat zákazníky na nový brand za stejnou cenu jako mají ostatní, tak bude muset lovit zákazníky od konkurence. A ty přetáhne buď lepší kvalitou, tedy zřejmě vyššími datovými objemy a nebo cenou. Z toho důvodu si myslím, že by pohnout cenami mohl. Zároveň si myslím, že náklady nebudou malé, myslím si, že pro něj bude zajímavý nějaký velkoobchodní model a myslím že by to mohlo pomoci i tomu velkoobchodnímu trhu.

Nabízí se vlastně možnost pro Vodafone, myslíte?

Teoreticky to možné je. Nevím. Je to spíše spekulace.

3. (Politika)

Myslíte si, že progres a zájem ze strany vlády, souvisí s politickým marketingem a s mediálním tlakem?

Myslím si, že platí oboje platí. Ze strany vlády, ministerstvech, vidím, a to říkám dlouhou dobu, tu digitalizaci ve společnosti rozvíjet. Ten záměr je. Jsou tu nějaké státní politiky. Problém je, že ne vždy se plní. Prostě přijde jedna vláda, připraví agendu a pak se změní lidi a plány. Ovšem snaha tu je, zajistit a podpořit digitální agendu, zajistit kvalitní služby, naučit je užívat služby. Aby mohli se rozvíjet. Například včera MPO za naší spolupráce včera připravilo novou dotační výzvu na vybudování optické infrastruktury. Vidím, že mají připravenou další variantu, že budou dávat vouchery nebo se chystají udělat dotační titul na vouchery pro spotřebitele, aby podpořili zájem o kvalitní služby, protože jsou třeba dražší, nebo zřízení přípojky do baráku.

Na druhou stranu je to politické téma jako cokoliv jiného. Tedy pokud se objeví téma drahá data, tak to může být i politická hra. Což jste viděl teď.

Osobně mi to přijde, že je to v jistých periodách a vždy jen například na 14 dní a poté to „vyšumí“.

Mediální zájem určitě. Vždy je důležité o čem se bavíme. Pokud se bavíme o digitální společnosti a rozvoji sítí a služeb, tak ta práce běží kontinuálně. A je tu nějaký zájem. Ovšem pokud jde o citlivé věci, „voličsky“ citlivé věci, typicky ceny za data, tak to jsou věci, které někde vyplují. Nechci spekulovat z jakého důvodu, jestli to někdo vytáhnul nebo si někdo uvědomil, že by na tom mohl získat nějaké body. Těch důvodů může být celá řada. Pak se toho politikové chytanou a je z toho téma. Upřímně řečeno já tomu rozumím, protože oni potřebují mít úspěch ve volbách.

Ovšem poté se vytrácí kontinuita.

Pak to jsou věci, které jsou úspěchané, nekoordinované a můžou být i kontraproduktivní. Je potřeba se zamyslet nad tím, zda to dává smysl. Typicky když zde běží debata o tom, že se zruší úvazky na 2 roky a že se zruší také doplatky nevyčerpaných výhod. Možná to je legitimní, ale jaká pak bude motivace dávat nějaké výhody zákazníkovi, který je u jednoho operátora delší dobu. Neříkám, že se nenajde jiný mechanismus. Ale zřejmě nebudou podobné výhody při dlouhodobém závazku.

Myslím si, že vláda má zájem. Spolupracujeme s MPO a to znamená, že spolupracujeme na dotačních titulech. Děláme mapování pokrytí. Dále jsme připravovali pravidla pro povinnou velkoobchodní nabídku pro dotované přístupy. Kdo ty peníze dostane, bude mít povinnost poskytnout přístup zájemcům. Jsme zapojeni do různých vládních pracovních skupin, typicky role vlády pro informační společnost.

4. (Závěr)

5 nejviditelnějších důsledků práce ČTÚ z pohledu běžného zákazníka za posledních 5 let (od roku 2014).

5 let jsem vybral z důvodu, že poslední větší změna v zákoně či cenová změna byla v letech 2012/2013.

Z pohledu sítí jsme přispěli k rozvoji sítě 4. generace.

Myslím si, že sic jsme nezměnili cenovou úroveň, o což se mimochodem teď snažíme, ale změnili jsme postavení spotřebitelů z pohledu ochrany. Tzn. spolupráce na úpravě legislativy směrem k přenášení čísel a podobně.

Dovolím si říct, že jsme se podíleli na rozvoji optických sítí v širokopásmové přístupy v pevných místech. Spolupracovali jsme na vytvoření dotačního titulu, informace se dostaly ven, vědělo se, kde co je, a tak i současně přes nějakou regulaci velkoobchodu.

A dál nevím.

Moc děkuji za rozhovor

Já doufám, že vám to bude k užitku.

Příloha č. 2 - Souhlas s použitím rozhovoru ze dne 7. března 2019

Dne 27. března 2019 v podobě emailové komunikace pan ředitel Marek Ebert vyjádřil svůj souhlas s využitím rozhovoru, konkrétně:

„souhlasím s využitím našeho rozhovoru ve Vaší bakalářské práci.“